БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТЛАРИ, ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 61 (2352). | 27 март, чоршанба 1963 йил. | Баҳоси 2 тийин.

ЕНИСЕЙ ДАРЁСИ ТЎСИЛДИ

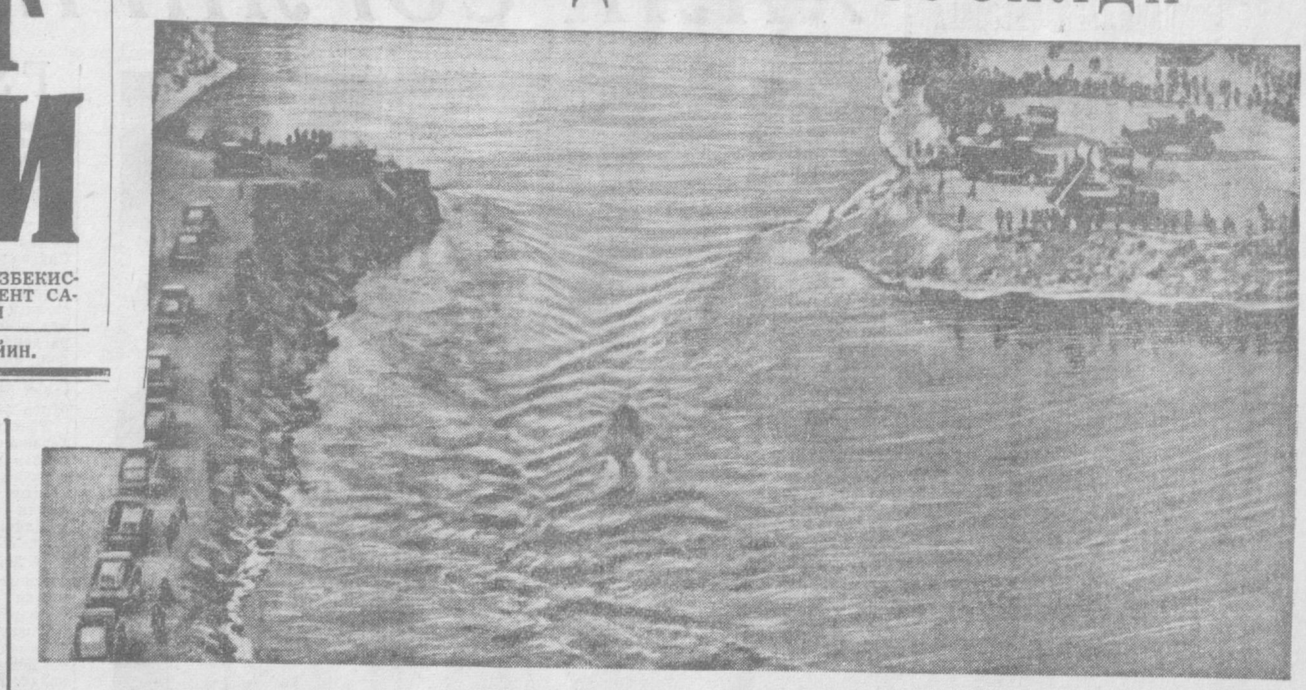

ДИВНОГОРСК, 25 март. (ТАСС махсус мухбири). Жаҳондаги энг катта Красноярск ГЭСи қурувчилари бугун маҳаллий вақт билан соат 17 дан 30 минут ўтганда Енисей дарёсини тамомила тўсиб қўйдилар.

Бугун эрталаб бошланган қатъий штурм дастлабки планда кўзда тутилган икки сутка ўрнига олти ярим соат давом этди. Тоғ жинслари, бетон пирамидалар, шағал ташиб келтириш ва уларни дарёга ташлашда 200 га яқин автосимосвалдан фойдаланилди. Булар орасида 25 тоннали ва 10 тонналн машиналар колонналари, кўпгина бульдозерлар, кранлар ва бошқа машиналар бор эди.

Қудратли азим дарёнинг сувини қиш шароитида жуда кам сув сарфлаган ҳолда тўсиб қўйишнинг иқтисодий жиҳатдан самарали схемасини ишлаб чиққан лойиҳачилар ва қурувчиларнинг дадил ниятлари тўла рўёбга чиқди.

Бундай гидротехника вазифаси жаҳон гидроқурилиши практикасида биринчи марта ҳал этилди.

СУРАТДА: ЕНИСЕЙНИНГ ТУСИЛИШИ.

(Сурат учувчи В. Братков бошқараётган вертолётдан олинган ва Красноярскдан фототелеграф орқали юборилган. («Известия» газетасининг 26 март сонидан олинди). К. Толистинов фотоси.

ХАЛҚ СОҒЛИҒИ — ЮРТ БОЙЛИГИ

Ҳар бир кунимизда шарафли меҳнатимизнинг ўчмас изи сақланади. Унда шифокорлар қайноқ ҳаётининг ҳам муҳри бор. Ҳар бир иши ва интилишида, жасорат ва маҳоратида уларнинг қалб гўзаллиги, содда ва камтарлиги, хушчақчақ ва очиқ табиатлилиги акс этиб турибди.

Мабода сиз улар билан, оқ халатли шифокорлар билан касбкорлари ҳақида сўзлашиб қолсангиз, «ҳунаримиз инсонга шифо бахш этиш» дейишади камтарлик билан. Бу сўзларда зўр инсоний самимият бор. Ҳаяжон ила фахрланиш туйғуси мужассам. Ҳа, инсон учун хизмат қилишдан, унинг сиҳат-саломатлигидан кўз-қулоқ бўлиб туришдан ортиқ шараф борми, дунёда! «Ҳамма нарса инсон учун, унинг бахт-саодати учун!». Қалбимиз нидоси ҳам, партиямиз Программаси мазмунининг мағизи ҳам, кунимизнинг шиори ҳам шу!

Шифокорлар ҳамиша ҳаёт завқи, инсон ишқи билан яшайдилар. Қалбларида оналик меҳри болқийди. Илк бор кўз очиб дунёга келган гўдак аввало врачнинг қўли билан йўргакланади, унинг меҳрига қонади.

Каттаю-кичик вақти-бевақт уларнинг кўмагига маҳтал. Бирон кимса тоби қочди дегунча дарров шифокорларга мурожаат қилади. Бемор келди дегунча врачлар оёққа туради. Вақт билан ҳисоблашмай, беминнат ишга киришиб кетади. Бу шунчаки бетоблик экан-ку, медицина ходимлари кишини ўлим чангалидан қутқариб қолишга ҳам қодирлар. Уларнинг меҳри-гиёси беморнинг дардига малҳам бўлади.

Шифокорларнинг ҳаёт йўли инсон учун курашишдан, ижодий изланишдан, янгиликка интилишдан иборат. Инсон соғлигини сақлаш, умрини узайтириш йўлида кўп ажойиб ишлар амалга оширилди. Яқин ўтмишда ўлкамиз безгак, чечак, вабо, ришта ва бошқа касалликларнинг уяси эди. Энди эса бундай касалликларнинг томири қуритилган.

«Юракнинг тўхтаб қолишига йўл қўйилмайди, наинки, юрак малҳами бор», «Рак буткул чекинади, чунки унинг чораси топиляпти» деб дадил айтаётганлар ҳам ана шу соғлиқ посбонлари. Ғайрат камарини боғлаган моҳир хирургларнинг шифобахш қўллари билан мураккаб операциялар ўтказиш эндиликда ҳеч гап бўлмай қолди.

Бурч амри медицина ходимларини оғир участкаларга бориб ишлашга даъват этмоқда. Пойтахт медицина ходимларидан катта бир группаси янги Сирдарё областига бориб ишлаш истагини билдирди. Уларнинг бу ватанпарварлик ҳаракати янгийўллик, чирчиқлик ёш медицина ходимларига ҳам қанот бағишлади.

Пойтахтимизда жамоатчилик асосида ишлаётган врачлар, медицина ходимлари кўп. Тошкентдаги 6-бирлашган болалар касалхонаси ва 9-поликлиниканинг қалби оташ ходимлари ишдан ташқари вақтларида аҳолига бепул медицина хизмати кўрсатишга ўтдилар. Булар кишини мамнун қилади, албатта.

Буларнинг ҳаммаси қувонарлидир. Қўлга киритилаётган ютуқлар партия ва ҳукуматимизнинг халқ соғлигини яхшилаш йўлида кўрсатаётган доимий ғамхўрликлари самарасидир.

Катта ғамхўрлик туфайли республикамизда медицина ходимлари армияси ўсиб вояга етди. Ҳозир Ўзбекистонда 12 минг 306 врач ишлайди. Ўрта маълумотли салкам 40 мингта медицина ходими аҳоли хизматида. Уларнинг кўпи хотин-қизлар. Улуғ Октябрь социалистик революциясидан олдин мавжуд врачлар орасида ўзбек хотин-қизларидан биронтасини ҳам учратмасдингиз. Эндиликда республикамизда 14 аёл фан доктори, 220 аёл фан кандидати.

Ютуқларимиз кўп. Муваффақиятлар калиди қўлимизда. Аммо, шарафли касбини пок сақлаб, виждонан, ҳалол ишлаётган сон-саноқсиз оқ халатли меҳрибонлар орасида ўз бурчини тўла ҳис қилмаётган, тўғрироғи, унутиб қўяётган медицина ходимлари ҳам учраб туради. Уларнинг ишга бўлган совуққонлиги беморларни ҳақли равишда ранжитмоқда. Бўка, Оққўрғон районларидаги айрим медицина пунктларида аҳолига хизмат кўрсатишда пала-партишликка йўл қўйилмоқда.

Касалликни даволаш ва олдини олишнинг ўзигина кифоя қилмайди. Беморларга ихтисослаштирилган медицина хизмати кўрсатишни кучайтирмоқ лозим. Қишлоқ аҳолисининг санитария маданиятини ошириб бориш энг муҳим вазифалардан биридир. Узоқ яйловлардаги фидокор чўпонлар соғлигини қўриқлаб туриш медицина ходимларининг жонажон ишига айланиши даркор.

Республикамиз медицина ходимлари ишдаги камчиликларни бартараф қилиш, муҳим ва ҳаётий проблемаларни бамаслаҳат ҳал этиш тадбирларини белгилаш мақсадида эртага ўз съездларига тўпланадилар. Съездда КПСС XXII съездининг аҳолига медицина хизматини ҳамма чоралар билан яхшилаш ҳақида медицина ходимлари олдига қўйган улуғвор вазифаларининг бажарилиши юзасидан фикр алмашинади. КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг «СССР аҳолисига медицина хизмати кўрсатишни ва аҳолининг соғлиғини сақлашни янада яхшилаш тадбирлари тўғрисида»ги қарори муносабати билан уларнинг бундан кейинги вазифалари белгилаб берилади.

Янги режалар янги зафарларга чорлайди. Шубҳасиз, медицина ходимлари ҳам халқ хизмати йўлида катта одим ташлаб, шифокорлар деган юксак номни ҳамиша севиб ардоқлайдилар. Чунки бурч шунга ундайди.

КЎП НУСҲАДА

Сиёсий адабиёт нашриёти «Етти йилликнинг бешинчи йилида қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда янги марраларни эгаллаймиз» деган брошюрани нашр этди. Кўп нусхада чиқарилган брошюра Н. С. Хрушчевнинг Россия Федерациясидаги колхоз-совхоз ишлаб чиқариш бошқармалари партия комитетлари секретарлари ва бошқарма бошлиқларининг кенгашида 1963 йил 12 мартда сўзлаган нутқидан иборат.

КПСС Марказий Комитети ўртоқ Н. С. ХРУШЧЕВГА

Қадрли Никита Сергеевич!

Красноярск ГЭСи қурувчиларининг коллективи номидан Сизга шуни маълум қилиш билан хурсандманки, Красноярск вақти билан соат 17-30 минутда Енисей дарёси тамомила тўсиб қўйилди.

Дарёнинг тўсилмай қолган тор қисмига тош банкет тўкиш ишлари планда мўлжалланган икки сутка ўрнига 6,5 соатда тугалланди. Коллективга юборган Сизнинг табригингиз дарёни тўсиш қатнашчиларини вазифани зарбдорлик билан бажаришга илҳомлантирди.

Партия ва ҳукуматнинг топшириғи бажарилади. Енисей коммунизм учун ишлайди!

Красноярск ГЭСи қурилишининг бошлиғи

А. БОЧКИН.

1963 йил 25 март.

Туркманистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми

АШХОБОД, 25 март. (ТАСС). Бугун бу ерда Туркманистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми бўлиб ўтди. Пленум кўкламги дала ишларининг бориши тўғрисидаги ҳамда республика колхоз ва совхозларининг чигит экишга тайёрлиги ҳақидаги масалани муҳокама қилди. Бу ҳақда Туркманистон КП Марказий Комитетининг биринчи секретари **Б. Овезов** доклад қилди.

Пленум ишида КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари **Ф. Р. Козлов** ва КПСС Марказий Комитети Ўрта Осиё бюросининг раиси **В. Г. Ломоносов** қатнашдилар.

Ф. Р. Козлов пленумда нутқ сўзлади.

Пленумда ташкилий масалалар ҳам қараб чиқилди. Пленум Туркманистон КП Марказий Комитетининг иккинчи секретари ва Президиуми аъзоси **М. А. Пименов**ни ўз вазифасидан озод қилди. Туркманистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари ва Президиуми аъзоси қилиб **В. Н. Риков** сайланди.

СОЦИАЛ ТАЪМИНОТЧИЛАР КЕНГАШИ

Тошкентда Ўзбекистон социал таъминот ходимларининг республика кенгаши бўлиб ўтди. Кенгаш қатнашчилари республика социал таъминот органлари ишининг аҳволи ва уни яхшилаш вазифалари тўғрисида министр В. Содиқованинг докладини муҳокама қилдилар.

Кенгаш ишида Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари С. О. Азимов қатнашди. (ЎзТАГ).

ХЎЖАЛИК ҲИСОБИНИНГ ХОСИЯТИ

Илғор тажриба минбари

М. РЎЗМЕТОВ

Ўрта Чирчиқ ишлаб чиқариш бошқармасидаги Охунбобоев номли колхоз раиси

□ □

Биз колхозчиларнинг моддий манфаатдорлигини о ш и р и ш, меҳнат интизомини мустаҳкамлаш ва меҳнатни ташкил қилишнинг формаларини яхшилашга қаратилган тадбирларни амалга ошираборнб, колхозда ички хўжалик ҳисобини жорий қилдик. 1958 йили колхозчиларнинг томорқалари бирма-бир текшириб чиқилди. Натижада хўжаликнинг 28 гектар ери томорқаларга қўшилиб кетганлиги аниқланди. Бу ерлар алмашлаб экиш майдонларига қўшиб юборилди. 1959 йили меҳнатни ташкил этишнинг звено принципи тикланди. Бу принципга биноан чопиқ тракторларининг ҳайдовчилари звено бошлиқлари қилиб тайинланди. Шундай қилиб 1960 йилдан бошлаб колхозимизда ички хўжалик ҳисоби принциплари жорий этилабошланди.

Ҳар бир бригада учун қишлоқ хўжалик органлари томонидан тавсия этилган йиллик ишлаб чиқариш топшириқлари берилабошлади. Бу топшириқларда бажариладиган ишларнинг ҳажми, моддий-пул ва меҳнат сарф-харажатларининг лимити, маҳсулотнинг ялпи миқдори ва даромадларнинг ҳажми белгиланди. Бригаданинг ўзида эса ҳар бир звено учун алоҳида-алоҳида топшириқлар берилди. Бригадага маълум ҳажмдаги ер, тракторлар, қишлоқ хўжалик машиналари ва бошқа қишлоқ хўжалик инвентарлари бириктиб берилди. Ишлаб чиқариш топшириқлари бригада аъзолари билан биргаликда муҳокама қилинди.

Шу билан бир қаторда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Республика Министрлар Советининг тавсияларига биноан колхозчиларнинг моддий манфаатдорликларини ошириш мақсадида маҳсулот ишлаб чиқариш планларининг бажарилганлиги ва ошириб бажарилганлиги, шунингдек маҳсулот бирлигига сарфланадиган меҳнат ва моддий-пул маблағларининг иқтисод қилинганлиги эвазига меҳнатга қўшимча ҳақ тўлайбошладик. Масалан, бригада ялпи ҳосил етиштириш ва давлатга сотиладиган пахтанинг қиймати планини бажарса колхозчиларга ҳосилнинг планда белгиланган қийматининг бир проценти миқдорида қўшимча ҳақ тўланади. Агар бригада аъзолари пахта етиштириш планини ортиғи билан бажарсалар, пландан ташқари олинган ҳосил қимматининг 30 проценти миқдорида қўшимча ҳақ оладилар.

Бизда меҳнат ва моддий-пул маблағлари тежаб қолинса, иқтисод қилинган маблағларнинг 50 проценти мукофотга берилади. Агар ортиқча сарф-харажатларга йўл қўйилса ортиқча кетган маблағларнинг қиммати меҳнат ҳақидан ушлаб қолинади. Агар звено бошлиғи (тракторчи) ва сувчи маҳсулот етиштириш планини 105 процент қилиб бажарса, уларга май, июнь, июль ойларида ишлаган меҳнат ҳақининг 8 проценти миқдорида, агар планни 105 процентдан ҳам ошириб бажаришса, 15 проценти миқдорида қўшимча ҳақ берилади.

Чигит бир текис ундириб олинса, тракторчи, сеялкачи ва агрегатчига ана шу вазифани бажаришда ишлаган меҳнат кунларининг 25 проценти миқдорида қўшимча ҳақ берилади. Агар тракторчи (звено бошлиғи) планда белгиланган кўчат қалинлигини сақлаб қолса ва ғўза қатор ораларига кўнгилдагидай ишлов берса, унга 10 процент миқдорида кўп меҳнат куни ёзилади. Ҳайдов тракторларининг тракторчилари ерларни юқори сифатли планировка қилсалар, ана шу вазифани бажаришда ишлаган меҳнат кунларининг 25 проценти миқдорида қўшимча ҳақ оладилар.

Колхозимизда гектарларнинг тўлиқ бўлишига эришиш мақсадида тракторчига, яъни звено бошлиғига чигитни қандай қилиб экканлигига қараб меҳнат ҳақи тўлаш тартиби жорий этилган. Тракторчи чигитнинг нормал чуқурликка тушиши ва қатор ораларининг ниҳоятда тўғри чиқишига эришса, унга экиш-тикиш ишларида ишлаган меҳнат кунларининг 10-15 проценти миқдорида қўшимча ҳақ тўланади. Мабодо чигит сифатсиз экилган бўлса, қатор оралари қийшиқ чиқса тракторчи ишлаган меҳнат кунларининг 10—15 проценти ушлаб қолинади.

Ишлаб чиқариш топшириқлари ва меҳнатга ҳақ тўлаш системаси колхоз правлениеси билан бригада ўртасида тузилган шартномада кўрсатилади. 1962 йил давомида пахта тайёрлаш йиллик плани бажарилганлиги учун 55958 сўм, меҳнат ва моддий-пул маблағларининг иқтисод қилинганлиги учун 3706 сўм пул колхозчиларга қўшимча ҳақ тариқасида тўланди. Бундан ташқари ҳаммага ўрнак кўрсатиб ишлаган колхозчиларга 2280 та меҳнат куни қўшиб ёзилди. Шу билан бирга моддий-пул маблағларини ортиқча сарфлаб юборганлардан 9418 сўм пул ушлаб қолинди.

Бизда меҳнатга қўшимча ҳақ тўлашнинг ҳар қайси тури бўйича алоҳида ведомостлар тузиб борилади. Бу ҳар бир колхозчининг қандай ишни бажарганлиги учун қанча пул олаётганлигини аниқ билиб боришига ёрдам беради.

Чорвачилик билан шуғулланадиган колхозчилар учун ҳам меҳнатга қўшимча ҳақ тўлаш системаси жорий этилган. Агар сут соғувчилар берилган топшириқни ортиғи билан бажарсалар, пландан ташқари соғиб олинган сут қийматининг 30 проценти миқдорида қўшимча ҳақ оладилар. Қўзилатиш плани ошириб бажарилса, чўпонларга пландан ташқари олинган қўзиларнинг ярми мукофот тариқасида берилади. Товуқбоқарлар ўз зиммаларидаги топшириқни ортиғи билан адо этсалар пландан ташқари олинган тухум қийматининг ярми уларга мукофот тариқасида берилади. Дейлик, товуқбоқар жўжалар икки ойлик бўлгунча уларнинг 80 процентидан кўпроғини соғлом сақлаб қолди. Бундай тақдирда унга жўжаларнинг 80 процентидан ортиғининг ярми мукофотга берилади.

Колхозимизда меҳнат ва моддий-пул сарф-харажатларининг ҳисоб-китоби ҳар қайси бригада бўйича алоҳида-алоҳида олиб борилади. Ҳар бир бригаданинг иш якунлари мунтазам суратда таҳлил қилиб борилади ва ишларнинг асосий цикллари тугаши биланоқ колхоз правлениесининг мажлисларида муҳокама қилинади. Шу билан бир қаторда бизда бригадаларнинг иши, пул маблағлари ва моддий бойликларнинг тежаб-терғалиши, ишлаб чиқаришга сарфланадиган моддий-пул маблағларининг ҳажмлари доимо оператив равишда контроль қилиб борилади, шунингдек иқтисод қилишнинг зарур режимлари ўтказилади.

Маъмурий бошқарув аппаратида ишлайдиган кишиларнинг сонини йил сайин қисқартиряпмиз. Маъмурий бошқарув ходимларининг меҳнат кунлари меҳнат харажатлари умумий ҳажмининг тўрт процентини ташкил этади. Ем-хашаклар ва минерал ўғитлар бостирмаларда намунали равишда сақланади ва белгиланган нормалар бўйича тарозида тортиб, жойларга тақсимланади. Минерал ўғитлар механизмлар ёрдамида майдаланади. Моддий жиҳатдан масъул бўлган шахслар ўз ҳисоботларини колхоз идорасига белгиланган муддатларда келтириб берадилар. Агар ана шу муддатларга риоя қилмасалар уларга меҳнат куни ёзиш тўхтатиб қўйилади. Икки томонлама контроль ўрнатиш, англашилмовчилик туғилиши ва суиистеъмол бўлишининг олдини олиш мақсадида колхозчиларга бериладиган ҳамма пул ва моддий маблағлар ҳам тарқатиш ҳужжатларига ҳам колхозчиларнинг дафтарчаларига ёзиб борилади. Умумий овқатланишга сарфланадиган озиқ-овқатларни ҳисобга олиб боришга ҳам одатланганмиз.

Колхоз бригадаларида хўжалик ҳисобини жорий қилиш билан бир қаторда индивидуал хўжалик ҳисобининг элементларига ҳам ўта бошлади. Ҳатто автомашина баллонлари қандай ишлатилаётгани ҳам контроль қилиб борилди. Агар шофер берилган баллонлар билан мўлжалдагидан ортиқ юрса, у моддий жиҳатдан рағбатлантирилади. Мабодо тез ишдан чиқариб қўйса шофердан меҳнат ҳақининг маълум қисми ушлаб қолинади. Бу тадбир автомобиль баллонларининг кўплаб иқтисод қилиб қолинишига олиб келди.

Бу йилдан бошлаб тракторчилар ва шоферларга бир гектар юмшоқ ерни ҳайдаш ва бир тонна — километр ҳисобидан жорий ремонтга сарфланадиган маблағларнинг нормалари белгиланди. Агар тракторчи ёки шофер бажарилган ишларнинг ҳажми учун белгиланган нормалардаги сарф-харажатларни тежаб қолишга эришса, унга иқтисод қилинган маблағ қийматининг 75 проценти миқдорида мукофот берилади. Мабодо ортиқча сарф-харажатларга йўл қўйилса, ортиқча кетган маблағларнинг қиймати айбдордан тўла ундириб олинади.

Колхозимизда ички хўжалик ҳисобини жорий қилиш ва моддий рағбатлантириш принципларини қўлланиш билан бир қаторда қишлоқ хўжалик экинларини илғорлар тажрибаси асосида парвариш қилиш ва дала ишларини механизациялаштириш масалаларига ҳам жиддий эътибор берилди.

Юқорида айтиб ўтилган тадбирларни амалга ошириш туфайли қисқа вақт ичида колхозимизни камқувват хўжаликдан бақувват хўжаликка айлантириб олдик. Пахта ҳосилдорлиги 1958 йилдаги 18,5 центнер ўрнига 26,6 центнерга, пахтанинг ялпи ҳосили 1952 тоннадан 3689 тоннага, пул даромадлари (янги пул ҳисобида) 741 минг сўмдан 1 миллион 430 минг сўмга, бир меҳнат кунининг қиймати (ғалла билан бирга қўшиб ҳисоблаганда) 1 сўм 32 тийиндан 3 сўм 32 тийинга кўпайди. Кўрдингизми, хўжалик ҳисоби бизга нималар берди!

Хўжалигимизнинг молиявий аҳволи ниҳоятда яхшиланди. Колхозчиларга ҳар ойда ишланган меҳнат кунлари қимматининг 50 проценти миқдорида аванслар бериб борилади. 240 минг сўмлик маблағ обороти фонди вужудга келганлиги натижасида колхоз давлатдан аванс олишдан воз кечди.

Бу йил колхозимиз меҳнаткашлари Ватан омборларини 3600 тонна пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари билан бойитишга қатъий аҳд қилдилар.

МЎЛ ПАХТА ҲОСИЛИ УЧУН ЮРИШ БОШЛАЙЛИК

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА СОЮЗЛАРИ СОВЕТИ ПЛЕНУМИДАН

Касаба союзлари республика Советининг етти йиллик бешинчи баҳори арафасида ўтказилган пленуми мўл пахта ҳосили учун, 1963 йилда мамлакатимизга 3 миллион 566 минг тонна пахта топшириш юзасидан олинган мажбуриятни муваффақиятли бажариш учун бошланган умумхалқ ҳаракатида касаба союз ташкилотларининг ўрнини белгилаб олишга бағишланди.

Ўзбекистон касаба союзлари Советининг раиси С. Н. Нуриддинов ўз докладида ва нотиқларнинг нутқларида асосий эътиборни республика колхоз ва совхозларида пахта етиштириш йиллик планини муваффақиятли бажариш юзасидан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети VI пленуми белгилаган тадбирларни амалга ошириш масалаларига қаратдилар. Пленумда таъкидлаб ўтилганидек, касаба союз ташкилотлари партия XXII съездининг ва КПСС Марказий Комитети ноябрь Пленумининг тарихий қарорларини ишчи ва хизматчиларга тушунтириб, меҳнат унумдорлигини доим ошириш, ишлаб чиқариш ресурсларидан тўла фойдаланиш учун социалистик мусобақани тобора қизитиб юбормоқдалар.

Аммо, пленумда кўрсатиб ўтилганидек, касаба союз Советлари ва комитетлари илғор хўжаликларнинг тажрибаларини суст ўрганмоқдалар

Ўзбекистондаги барча совхозларнинг гектаридан йигирма беш центнердан кўпроқ пахта етиштиришларига эришиш касаба союз комитетларининг асосий вазифасидир. Шу йўл билангина қўшимча равишда уч юз минг тонна пахта олиш мумкин.

«Қўшнинг орқада қолаётган экан, унга ёрдам бер» деган коммунистик принципни ўз ишларига асос қилиб олган илғор хўжаликларнинг ватанпарварлик ташаббуси пленумда қизғин маъқулланди.

Пленум қатнашчилари Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Валентин Тюпконинг нутқини зўр иштиёқ билан тингладилар.

Бир қанча совхозларда илғор тажриба мактабларининг машғулотлари муваффақиятли ўтказилмоқда. Аммо уларнинг иш самараларидан ҳамиша яхши фойдаланилмоқда, деб бўлмайди. Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг секретари Д. С. Егоров шу тўғрида гапириб, ана шу мактабларни тамомлаб чиққан ёшлардан ишда кўпинча нотўғри фойдаланилаётганлигини айтди.

Тошкент саноат область касаба союз совети ташкилот бюросининг раиси Ю. В. Володин, республика қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министрининг ўринбосари П. М. Тимофеев қишлоқ хўжалиги заказлари қандай бажарилаётганлиги устидан жамоат контролини кучайтириш муҳим эканлиги тўғрисида, шаҳарлар қишлоқларни ўз оталиғига олиб, катта ёрдам бериши зарур эканлиги тўғрисида гапирдилар.

Пленумда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. А. Карлов нутқ сўзлади.

Пленум касаба союз ташкилотларининг Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети VI пленуми қарорларини бажаришга қаратилган тадбирларини тасдиқлади.

Тўрт илғор совхоз — «Сурхон», «Совой», Комсомол 30 йиллиги номли, Ўзбекистон ССР беш йиллиги номли совхозларнинг вакилларига тантанали вазиятда ВЦСПСнинг кўчма Қизил байроқлари топширилди.

Пленум ишида КПСС Марказий Комитети Президиуми аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов, республика Олий Совети Президиумининг Раиси Ё. С. Насриддинова, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Р. Қурбонов, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. С. Абдалин ўртоқлар қатнашдилар. (ЎзТАГ).

ХАЛҚ КОНТРОЛИ АМАЛДА

ПАРТИЯ ДАВЛАТ КОНТРОЛИ ОРГАНЛАРИГА ЁРДАМ БЕРУВЧИ ГРУППА ВА ПОСТЛАР РАҲБАРЛАРИНИНГ ШАҲАР КЕНГАШИ

Кеча партия-давлат контроли шаҳар комитети томонидан чақирилган ёрдам группалари ва постлари раҳбарларининг кенгаши бўлиб ўтди.

«Тошкент партия-давлат контроли органларига ёрдам группалари ва постларининг КПСС Марказий Комитети ноябрь Пленуми қарорларини бажариш соҳасидаги вазифалари» тўғрисида партия-давлат контроли шаҳар комитетининг раиси М. А Толипов доклад қилди. Кенгаш ишида Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг секретари, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги партия-давлат контроли Комитетининг раиси М. М. Мусахонов қатнашди.

РЕСПУБЛИКА МЕДИЦИНА ХОДИМЛАРИ СЪЕЗДИГА

ХАЛҚ СОҒЛИҒИ ПОСБОНЛАРИ

Тошкент Давлат медицина институти хирургия клиникаси ходимлари беморларга намунали хизмат кўрсатмоқда. Суратда: врач-рентгенолог Г. Карицкая (чапда) врачларга диагностика қўйиш ҳақида маслаҳат бермоқда.

ГЎЗАЛЛИК ИСТАБ

Н. ИСМОИЛОВ

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг корреспондент аъзоси, профессор

□ □

Шифокорни инсонга гўзаллик бахш этувчилар дейишади. Дарҳақиқат шундай. Ахир, инсон учун аввало соғлиқ керак. Сиҳат-саломатлик уни гўзал қилади, умрига-умр қўшади, ёшартиради. Шу важдан биз, халқ соғлиғи посбонлари ҳамиша инсон меҳри билан яшаймиз. Инсон сира дард кўрмасин деймиз. Оғриб қолгундек бўлса бемор дардига ҳамдард бўламиз Унинг тезда соғайиб кетиши учун нимаики керак бўлса ҳаммасини қиламиз.

Ўзингиз яхши билсангиз керак. Терапевт ўз оти билан ич касалликлар доктори. Бу эса ундан ўз малакасини оширишни, юксак маҳоратни, қунт ва сабот билан ишлашни талаб этади. Акс ҳолда у касаллик олдида ожиз бўлиб қолади. Нажот излаб келган беморнинг дардига малҳам қўёлмайди.

Тошкент Давлат медицина институти 3-терапия клиникаси ходимлари, олимлари буни яхши билишади. Шу сабабли бунга тўла амал қилишади. Клиникамиз иш бошлаганига 30 йилча бўлиб қолди. Бу орада талайгина ишлар қилинди, қанчадан-қанча бемор шифо топди.

Ҳар бир ютуқ врачни янги режалар сари етаклайди. Ҳозир клиникада медицинанинг ички касалликларни даволаш бўйича бир қатор муаммолари ҳал қилинмоқда. Шуниси қувонарлики, бундай мураккаб ишга қўл урганларнинг аксарияти мутахассис хотин-қизлардир.

Аёллар соғлиғини муҳофаза қилиш масаласи терапевтларни кўпдан бери қизиқтириб келади. Доцент М. Зиёхўжаева аёлларнинг кексайиши даврида пайдо бўладиган климакс касаллигини пухта ўрганмоқда. Бемор организмидаги ўзгаришларни текшириб, уларни даволаш усулларини татбиқ этаяпти.

Атеросклероз касаллиги ва уни даволашда витаминларнинг роли темаси устида ассистент Ш. Муқминова самарали татқиқотлар олиб бораяпти. Ассистент Р. Ҳамроева томонидан чуқур ўрганилаётган Тошкент минерал сувининг жигар касалликларига таъсири масаласи ҳам эътиборга лойиқдир.

Тадқиқотларни комплекс равишда олиб бориш учун ҳамма қулайликлар мавжуд. Клиника ўзининг клиник ва биохимик лабораторияларига эга. Улар керакли препаратлар билан тўла таъминланган. Кислород палатаси ишлаб турибди. Даволаш ванналари беморлар ихтиёрида. Физиотерапевтик кабинет эса чинакам тажриба ўчоғига айланган. Уларнинг ҳаммаси беморларга юқори ихтисослашган медицина ёрдами кўрсатиш учун катта имкониятлар туғдиради.

Клиника ёш терапевт кадрларнинг ўчоғи ҳамдир. Бу ерда ҳар йили ўнлаб ёш врачлар таҳсил кўрмоқда.

Клиника менинг илмий фаолиятим учун ҳам катта истиқболлар очиб берди. Докторлик диссертациясини ёқладим. Ҳозирда ҳам бу ерда ишлаб, беморларни даволашда озми-кўпми ўз улушимни қўшаяпман.

Ички касалликларни даволаш масаласи шу куннинг муҳим проблемаларидан бири бўлганлиги учун ҳам эртага ўз ишини бошлайдиган республика ходимларининг V съездида бу масала юзасидан алоҳида илмий конференция ўтказилади. Бу катта йиғин терапевтларни янги вазифалар билан қуроллантиради.

ҚАНОТЛИ НАЖОТКОРЛАР

«Мен врач Оскар Павлович Ормайдан беҳад миннатдорман! Унга бўлган ҳурматимни изҳор қилиш учун сўз топа олмайман, — деб ёзади С. Насриддинов.

Пичоқдан оғир яраланиб юраги зарарланган, тирик қолишдан умидини бутунлай узган бу йигитга врач О. Ормай қайта ҳаёт бағишлади. Бўка районига зудлик билан етиб бориб, юрагини операция қилди. Бемор соғайиб кетгунча кунда ундан хабар олиб, оталарча ғамхўрлик қилди.

Республика санитария авиацияси врачлари самимий юрак сўзлари, миннатдорчилик туйғулари акс эттирилган хатларни Ўрта Осиёнинг турли бурчакларидан тез-тез олиб турадилар. Бу бежиз эмас, албатта. Чунки улар кечани-кеча демай, об-ҳавонинг ёмон бўлишига қарамай, чақирилган ерга тезда етиб бориб беморга нажот бағишлайдилар

Санитария авиацияси орқали 30 дан ортиқ касалликни даволовчи мутахассислар Ўрта Осиёнинг турли районларига бириктирилган. Уларни қанотли нажоткорлар дейишади. Негаки, олис яйловлар, тоғлар оралиғидаги қишлоқлар, қир-адирлар дейсизми, хуллас энг оғир ва узоқ участкага вертолёт ёки самолётда парвоз қиладилар.

Мана, диспетчерлик хонасидаги оддий иш кунидан бир лавҳа. Тун. Шаҳар жимжит. Ҳамма сокин уйқуда. Навбатчи диспетчер ўртоқ Бухарина эса масъул постда.

Турли ерлардан бўлаётган қўнғироқлар уни зериктирмайди. Ана, телефон яна жиринглади. Андижондан чақиришаётган экан. Буйрак касалидан қийналаётган беморни Москвага учириш лозим бўлиб қолибди.

У билан бирга Тошкентдаги гимотология институтининг ходими врач Собировни жўнатиш ҳақида кўрсатма берилади...

Санитария авиацияси орқали районларга бириктирилган врачларнинг фаолияти ҳам мақтовга сазовордир.

Айниқса, Янгибозор қишлоғига бирктирилган врач Колесникова, Юқори Чирчиқ районининг Бўстонлиқ зонасини оталиққа олган Л. А. Восковская ўртоқларнинг хизматидан у ердаги меҳнаткашлар мамнун. Улар жойларга бориб даволаш-профилактикага оид темаларда тез-тез лекциялар ўқиб турадилар, суҳбатлар ўтказадилар.

Г. СОЛИҲОВА.

СОҒЛИҚҚА НИМА ЕТСИН!

Қ. ЗОИРОВ

Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрининг ўринбосари

□

Турмушимиз кундан-кунга фаровонлашиб бормоқда. Ҳа, ютуқларимиз кўп, муваффақиятларимиз беҳисоб. Санаб саноғига етолмайсан киши! Бу юксалишда моддий неъматлар яратаётганлар қаторида, шубҳасиз илм-фан аҳллари, ижодий фикр эгаларининг салмоқли ўрни бор. Ижодий зиёлиларнинг катта отряди ҳисобланган халқ соғлиғи посбонлари ҳам умумхалқ ишидан четда қолишмаяпти. Халқ фаровонлиги, инсон гўзаллиги йўлида ҳормай-толмай меҳнат қилишмоқда. Шунинг учун зафарларимиз ёзилган китоб саҳифаларида медиклар ҳиммати фахрланиб ҳикоя қилинади.

Дарҳақиқат, медицина ходимларининг кўп қиррали фаолиятида мақтаса арзийдиган ишлари бор. Ахир, улар бир-иккита эмаски, бирма-бир санаб беролсанг! Йўқ. улар беҳисоб. Уларнинг ҳамма-ҳаммаси фақат инсон саломатлиги учун қилиняпти. Инсон дард кўрмасин деб талайгина касалликлар таг-томири билан йўқ қилиб ташланди. Безгак тугатилди, рак чекиняпти. Олимларимизнинг самарали тадқиқотлари туфайли юрак малҳами топилди, дори-дармонлар истаганча ишлаб чиқарилмоқда.

Медицина фани ва практикасининг бу катта одими, шубҳасиз партия ва ҳукуматимизнинг мамлакатимизда халқ соғлиғини сақлаш ишларининг тобора гуркираши тўғрисида қилаётган ғамхўрлигининг ёрқин ифодасидир. Бу катта ғамхўрликлар совет медицинасига қанот бағишламоқда, уларни янги парвозларга ҳозирламоқда.

Республикамиз медицинаси ҳам юксалиш йўлидан боряпти. Илғор совет медицина фани эришган ажойиб ютуқлар ўзбекистонлик медицина ходимлари ишининг ривожи учун катта ёрдам бермоқда. Ўз навбатида ўзбек медик олимларининг ажойиб кашфиётлари совет медицина фани хазинасига дурдоналар бўлиб қўшиляпти. Атоқли фан арбоблари Ё. Тўрақулов ва Р. Исломбековларнинг ажойиб тадқиқотларининг Ленин мукофоти лауреати номзодлигига қўйилиши бизни беҳад қувонтиради.

Республика медицина олимлари бундан беш йил муқаддам ўзларининг IV съездларига тўпланишган эди. Ўшанда халқ соғлиғи йўлида қилиниши лозим бўлган вазифалар, режалар белгиланди. Ўтган шу давр ичида халқ соғлиғи посбонлари ўз олдиларида турган вазифаларини бажариш йўлида талайгина ишларни қилдилар. Аввало, янги даволаш муассасалари фойдаланишга топширганларини айтиб ўтиш керак. Ҳар хил ташкилот ва муассасаларни тўғри жойлаштириш йўли билан давлат маъмурий бинолари ва колхоз жамоат бинолари касалхона, поликлиника, болалар муассасалари очиш учун соғлиқни сақлаш органларига топширилди. 260 га яқин янги касалхоналар очилди. Буларнинг кўпи қишлоқларда жойлашгандир. Янгийўл, Калинин районларида, Бекобод шаҳрида аҳолига медицина хизмати кўрсатиш анча яхшиланди. Калинин районидаги «Маданият» колхозида 25 ўринли типовой касалхона қурилди. Шифохонани жиҳозлаш ва зарур дори-дармонлар билан таъминлаш учун колхоз 13 минг сўм ажратди.

Тошкентда учта йирик медицина илмий маркази иш бошлади. Вирусология, микробиология ва юқумли касалликлар илмий-текшириш институти ўз тадқиқотларини комплекс равишда олиб бормоқда. Ишини шу тахлитда ташкил этган бундай муассаса ҳозирча Ўрта Осиёда ягонадир. Институт медицина практикасига доир муҳим тадбирларни амалга оширяпти. Ўзбекистон ССР соғлиқни сақлаш ва медицина тарихи институтининг ишга туширилганлиги муҳим воқеа бўлди. Бу ерда медицина тарихи практикасига доир қимматли материаллар тўпланмоқда, даволашнинг илғор методлари ўрганилмоқда. Рентгенология, радиоологня ва онкология илмий-текшириш институти ҳам янгидан ташкил топди. Унинг беморларни радиакцион нурлар билан даволаш соҳасидаги ишлари эътиборни жалб этади. Қорақалпоғистон АССРда, Янгиер ва Наманганда бу йирик илмий марказларнинг филиаллари ишлаб турибди.

Бундан ташқари кўплаб янги диспансерлар, амбулаториялар, поликлиникалар, медицина санитария ўчоқлари ва туғруқхоналар фойдаланишга топширилди. Ҳозир бу касалхона ва шифохоналардаги ўринлар сони 25 мингтага етди.

Юқумли касалликларни йўқотиш йўлида анчагина ишлар қилинди. Юқумли касалликлар билан оғриётган беморлар сони кескин камайди. Ошқозон-ичак касалликларини даволашда илғор методлар кенг қўлланилабошланди. Натижада кейинги уч йил ичида бу касаллик билан оғриган беморлар сони 25—30 процентга камайди. Болалар ўртасида учрайдиган палаж касаллиги тугатилди, ҳисоб.

Эртага республика медицина ходимларининг V съезди ўз ишини бошлайди. Бу медицина фани ва практикаси ҳаётида муҳим воқеадир, Шубҳасиз, съездда келгусида қиладиган ишларимиз режалари белгиланади.

Дарҳақиқат, ҳали қилинадиган ишларимиз кўп. Аҳолига политехника хизмати кўрсатиш иши кўнгилдагидек эмас. Санаторий ва дам олиш уйлари, аптекалар, оналар ва болаларга хизмат кўрсатувчи муассасалар, «тез ёрдам» тармоқлари янада кенгайтирилиши лозим.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг «СССР аҳолисига медицина хизмати кўрсатишни ва аҳолининг соғлиғини сақлашни янада яхшилаш тадбирлари тўғрисида»ги қарори соғлиқни сақлаш органларини тағин ҳам ривожлантириш учун янги имкониятлар очиб берди. Бу қарорга мувофиқ Ўзбекистонда етти йил мобайнида касалхона ўринлар сони 47.455 тадан 85 мингтагача кўпайтирилади.

Съезд кунларида «Юрак-томир касалликлари физиологияси ва патологияси» темасига бағишланиб махсус илмий конференция ўтказилади. Медицинанинг бу соҳаси чиндан ҳам шу куннинг муҳим проблемаларидан биридир. Илмий конференцияда қилинадиган докладларда бу муаммонинг муҳим томонлари баён этилади. Профессорлардан З. Умидова, Р. Абдуллаев, медицина фанлари доктори А. Виноградов каби олимлар қизиқарли илмий докладлар тайёрлашган. Қисқаси, конференцияда 24 та доклад тингланади ва муҳокама қилинади.

Ҳозир республика медицина фани олдида яна бир қатор проблемалар турибди. Рак касалига қарши курашиш бизнинг асосий вазифаларимиздан бири бўлиб қолади. Ошқозон-ичак касалликларини даволаш ва унинг илғор методларини кўплаб ишлаб чиқишимиз лозим. Юқумли касалликларга қарши кураш олиб бориш ҳар бир медицина ходимининг шиорига айланмоғи даркор.

Турли касалликларнинг олдини олиш билан бирга қишлоқ ва шаҳар аҳолисининг санитария-маданиятини ошириш катта аҳамиятга эгадир. Бунинг учун, аввало ихтисослаштирилган медицина ёрдамини ҳар томонлама кучайтириш керак. Қишлоқ аҳолисига медицина-санитария хизматини яхшилаш учун эса район касалхоналарини кенгайтириш ва мустаҳкамлаш лозим. Район касалхоналарини қишлоқларда медицина санитария хизматига раҳбарлик қиладиган оператив ва ташкилий методик марказларига айлантириш тадбирлари ишлаб чиқилди. Шунингдек, узоқ яйловлардаги чўпонларга медицина хизмати кўрсатишга жиддий эътибор берилади. Бунинг учун автомашиналар билан таъминланган врач ва фельдшерларнинг сайёр отрядлари ташкил этилади.

Партия ва ҳукуматимизнинг медицина хизмати кўрсатишни яхшилаш ҳақида чиқарган қарорлари биз медицина ходимлари учун чинакам кўрсатмадир. Ахир, соғлиқни сақлашнинг истиқболи халқ хўжалигининг ривожланиши билан боғлиқдир. Коммунизм қурувчиларининг хизматида бўлиш, аҳоли сиҳат-саломатлигини таъминлаш учун курашишдан ортиқ бахт борми?!

ФАКТЛАР ҲИКОЯ ҚИЛАДИ

Медицина соҳасида ишлаётган хотин-қизлардан 163 киши раҳбарлик вазифаларида хизмат қилмоқда. Самарали ишлаганликлари учун хотин-қизлардан 166 кишига «Республикада хизмат кўрсатган врач», 3 профессорга «Хизмат кўрсатган фан арбоби» деган унвон берилган.

Тошкент шаҳар «Тез ёрдам» клиника касалхонаси ташкил топган йили ўзининг 20 койкасига эга эди. Ўшанда бир врач, бир фельдшер ва беморларга қарайдиган иккита аёл ишлар эди. Ҳозир касалхонада 10 дан ортиқ бўлим бор. 10 га яқин профессор, шунча миқдорда доцент ва медицина фанлари кандидатлари, 120 га яқин ординатор беморлар хизматида.

Тошкент химия-фармацевтика заводида тайёрланаётган дори-дармонлар Иттифоқимиздаги ҳамма республикаларга, жумладан, чет эллардаги 12 та мамлакатга ҳам юбориб турилипти.

БУРЧ ШУНГА УНДАЙДИ

Бизнинг олдимизда район деҳқонларига медицина хизмати кўрсатишдек масъулиятли ва шарафли вазифа туради. Район меҳнаткашларининг мўл-кўл «оқ олтин» ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш йўлида муваффақиятга эришишлари биз врачларга ҳам боғлиқ.

Ҳозир район меҳнаткашларига 60 дан ортиқ олий маълумотли врачлар хизмат қилаяпти.

Бу ўринда бир мисолни айтиб ўтай. Ўртасарой зонасига жойлашган Ленин номли колхоз аъзоси бўлган бир аёл ўзини ёмон ҳис қилиб қолибди. У врачга учрашиш ўрнига йўйимчиларга югурибди. У ерда кинна солишибди, кул қиздириб босишибди.

Хуллас, ҳеч бир ижобий натижа бўлмагач, беморни касалхонага олиб келишди. Колхоз касалхонасининг ўзида операция қилдиқ. Бемор соғайиб кетди. Эндиликда бу аёл врачларимиздан хурсанд.

Аввал бизда тез ёрдам станцияси йўқ эди. Шу йил январь ойидан бошлаб тез ёрдам станцияси ишга тушди. Ана шу станцияда ҳозир бир врач, тўрт фельдшер сидқидилдан хизмат қилаяпти. Уларнинг ихтиёрига бешта «тез ёрдам» машинаси бериб қўйилган.

Касалхоналар кўп-у, аммо улар кичик. Бу эса касалхоналарни мутахассис кадрлар билан тўла таъминлаш учун бироз қийинчилик туғдирарди. Масалан, бир касалхонада фақат кўз доктори, иккинчи бир касалхонада эса тиш доктори бўларди, холос. Бу врачлар олдига бошқа касаллар келган тақдирда уларни районга ёки шаҳарга жўнатилар эди. Эндиликда бундай ноқулайликларга барҳам бераяпмиз. Аввало, мавжуд майда касалхоналар йириклаштирилаяпти. Шу йўл билан Ленин номли касалхонага қўшимча ўринлар қўшилиб, 75 тага етказилди.

Фан ва техниканинг сўнгги ютуқлари билан ускуналанган икки қаватли 230 ўринли янги касалхона ҳам яқинда иш бошлади.

Колхозчиларга қулай бўлсин деб талайгина тадбирлар амалга оширилади. Экиш кампаниясидан тортиб то ҳосилни йиғиб-териб олгунгача бўлган даврда далаларда кўчма аптечкалар ишлаб туради. Бундай аптечкалар ҳар бир бригаданинг дала шийпонида бўлади.

Республика медицина ходимларининг съезди район медиклари олдига янада масъулиятли вазифаларни қўяди. Шунинг учун ҳам партия ва ҳукуматимизнинг кўрсатмаларига изчил амал қилиб, халқ соғлиғини сақлаш йўлида ҳормай-толмай хизмат қиламиз. Район меҳнаткашларининг сиҳат-саломатлигидан ҳамиша кўз-қулоқ бўлиб турамиз.

Б. ТУЛАГАНОВ

Ўрта Чирчиқ даволаш санитария бирлашмасининг бош врачи.

ҚАЛБИ ҚУЁШ

З. МУҲАММАДЖОНОВ

Узбекистон ССР халқ артисти.

Мунира Енилеевани кўпдан биламан. Бу дилкаш аёл касбини жон-дилидан севадиган врач. Уни кўпинча Тошкентдаги 10-шаҳар касалхонасида учратасиз.

Касалхонада уни ҳамма ҳурмат қилади. Беморларнинг ҳурмати эса бундан ҳам зиёда. Моҳир врач бу ерда қарийб 10 йилдан бери ишлайди. Қулоқ-бурун-томоқ касалликларини даволашда унинг олдига тушадиганлар йўқ ҳисоб. Касалхонада иш бошлагандан бери 3 мингга яқин операция қилди. Ҳаммаси ҳам кўнгилдагидек ўтди. Ҳар бир операция уни янги муваффақиятлар сари етаклади.

Касалхонанинг ёш врачлари тажрибакор хирург билан тез-тез маслаҳатлашиб, унинг кўмагидан баҳраманд бўлишади. Бу ўринда бир воқеани айтиб ўтмоқчиман.

12 яшар М. Хошимова исмли қизнинг операциядан чиққанига бир кун бўлганди. Нима бўлди-ю, операциядан сўнг қўйиладиган бинт сурилиб кетибди. Кўп қон кетиб, беморнинг аҳволи оғирлашиб қолади. Ҳамширалар Мунира Ғаниевнага телефон қилишади. Воқеадан воқиф бўлган врач ширин уйқусини бузиб зудлик билан етиб келади. Ўшанда соат кечаси 4 лар чамаси эди. Ўлим тўшагида ётган бемор сақланиб қолинади.

Бундай жасоратлар врач ҳаётида жуда кўп бўлган. У кўп оилаларга олам-олам қувонч бағишлаган. Меҳрибон, жонкуяр хирургнинг қалби мисоли меҳр булоғидир. Бу меҳр чашмаси яна қанчадан-қанча беморлар жонига оро киради, дардига малҳам бўлади, кишилар умрига-умр қўшади. Хирургнинг моҳир қўллари менга ҳам шифо бағишлаган. Бир умрга миннатдорман.

Унинг қўлида даволанган кўплар қатори мен ҳам қалби қуёш врачга «қўлингиз асло дард кўрмасин» дейман.

МОҲИР ВРАЧ-ТЕРАПЕВТ

Бу воқеа 1959 йилнинг март ойида юз берди. Кончи Сами Пардаев тунги сменадан зўрға уйга қайтди-ю, умр йўлдошига қараб:

— «Тез ёрдам» машинасини чақиртиринглар. — деди.

Телефон қилингандан сўнг орадан 20 минут ўтар-ўтмас «Тез ёрдам» машинаси ҳам етиб келди. Бемор касалхонага келтирилганида, у ерда фақат бош медицина ҳамшираси бор эди. Ҳамшира беморнинг иссиғини ўлчаш учун унинг қўлтиғига термометр қўйди. Истмаси йўқ эди.

— Қаерингиз оғрийди?— сўради ҳамшира.

— Нафас ололмаяпман, юрагим ниҳоятда ёмон оғрияпти,— деди бемор зўрға.

Ҳамширанинг кетма-кет берган уколи ҳам кор қилмади, беморнинг нафас олиши тобора оғирлашарди.

— Нима қилиш керак? Ҳамшира шундай хаёл билан врач Шарипованинг квартирасига телефон қилди, шунда соат эрталаб 7 дан 15 минутлар ўтган эди.

— Фаина Муҳаммедовна! Шахтадан бир бемор келтирилган эди. Берган уколим фойда бермаяпти, нафас олиши оғир...

— Яхши, ҳозир етиб бораман,— деди врач.

Врач етиб келди. У бемор ётган хонага кириб, касалнинг нафас олишини текширабошлади. Ҳақиқатан беморнинг аҳволи оғирлашган эди. У кўзини дам очиб, дам юмиб, зўрға нафас оларди. Врач унга сунъий нафас берабошлади, кейин укол қилди. Бироз ўтгач, бемор ўзини озгина яхши сезди.

— Ўпкангизда чанг ва сув бор, ҳозир тозалашга киришамиз. Яхшиям вақтида келибсиз,— деди врач ва беморнинг ўпкасидаги сув ва чангларни тозалашга киришди. Бемор 5 кун ичида соғайиб кетди.

Кончи касалхонадан уйига қайтар экан, врач-терапевт Ф. М. Шариповага миннатдорчилик билдирди:

— Раҳмат синглим, қўлингиз асло дард кўрмасин.

Ана шундай раҳматномаларни кўплаб эшитишга муяссар бўлган бу врачнинг номини шахтёрлар, темирйўлчилар, транспортчилар доимо ҳурмат билан тилга оладилар. Врач оғир ёки енгил касалларни даволашда сира вақтини аямайди. Масалан, ўтган йили қиш ойида шаҳар босмахонасининг ҳарф терувчиси Зимфира Набиева ич касали билан оғриб, айни туш пайтида «Шахтёр» касалхонасига келтирилди. Врач эндигина овқатланишга чиқиб кетаётган эди. Беморни кўрдию, яна изига қайтди.

— Синглим зотилжам бўлибсиз, 3-4 кун ётасиз, кейин тузалиб кетасиз,— деди врач беморни текшириб бўлгач.

Зимфира 6 кун деганда тузалиб кетди.

Фаина Муҳаммедовна Шарипованинг Оҳангаронда терапевт-врач бўлиб ишлаётганига 15 йилдан ошди. У ана шу давр ичида қанчадан-қанча оғир касалларни даволади. У ёш врачларга ўз тажрибасини қунт билан ўргатиб келаётир.

Шаҳар меҳнаткашлари ишбилармон ва кўплаб оғир касалларни даволашда сидқидиллик билан ишлаётган врач-терапевт Ф. Шарипованн Тошкент саноат область Советига якдиллик билан депутат қилиб сайладилар.

— Сайловчиларнинг наказларини ўз вақтида бажариш бизнинг муқаддас бурчимиздир. чунки, депутат — халқ хизматкори,— дейди Фаина Муҳаммедовна.

Оҳангарон шаҳридаги «Шахтёр» касалхонасида ана шундай ишчан, жамоат ишларида актив қатнашувчи врач хотин-қизларни кўплаб учратиш мумкин. Содиқова, Липилова ва бошқалар шулар жумласидандир.

Шаҳар меҳнаткашлари буларни «қўлинг дард кўрмагурлар» дейишади.

И. АҲМЕДОВ

Оҳангарон шаҳри.

Улка экспериментал медицинаси институти республикамиздаги энг йирик илмий марказлардан биридир. Суратда: профессор Ғ. Маҳкамов ва илмий ходим М. Ғуломовалар институт лабоѓаторияcида витаминларнинг активлигини аниқлашмоқда.

Тошкент область бирлашган касалхонасида маланали медицина ходимлари ишлайди. Медицина ҳамшираси Д. Қўшмуҳамедова ҳам беморларнинг иззат-ҳурматини қозонаётганлардан. У беморларга шифо беришга киришдан олдин пухта тайёргарлик кўради. Лозим бўлса тажрибали устозларидан маслаҳатлар олади. Шунинг учун ҳам у сра қийналмайди. Суратда: Д. Қўшмуҳамедова беморлар олдига киришга ҳозирлик кўраяпти.

А. Абалян фотолари.

ЭКИШГА ШАЙ БЎЛ, ПАХТАКОР!

ҚИСҚА МУДДАТЛИ СЕМИНАРЛАР

Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш область бошқармаси ва Тошкент Қишлоқ хўжалик институти ишлаб чиқариш бошқармалари мутахассисларининг қисқа муддатли семинарларини ўтказиш планини ишлаб чиқди. Март ойининг учинчи ўнкунлигида бошланадиган семинарларнинг ўқув программасига агротехника, агробиология, зооветеринария, ирригация, қишлоқ хўжалигини комплекс механизациялаштириш масалалари киритилган.

Машғулотларни ўтказишга олимлар, қишлоқ хўжалигининг кўзга кўринган мутахассислари, колхоз ва совхозларнинг новаторлари жалб этилади.

Ишлаб чиқариш бошқармаларида колхоз-совхоз мутахассисларининг бир кунлик семинарларини ўтказиш белгиланди.

ТУРСУНОЙ ОХУНОВА ИЗИДАН

ИШ БОШДАН ПИШИҚ БЎЛСИН!

Илгарилари ҳам бригадага раҳбарлик қилганман. Ана шу давр ичида планнинг бажарилмай қолганини сира эслай олмайман. Йиллига мўл ҳосил етиштирар эдик. Гектаридан 27-28 центнердан кам пахта олган эмасмиз. Бундан икки йил муқаддам колхоз коммунистлари мени ташкилотимизнинг секретари қилиб сайлашди. Бу вазифада ҳисобот-сайловгача ишладим. Бу йил эса менда яна бригадага ўтиб ишлаш орзуси пайдо бўлди.

Турсуной Охунованинг ватанпарварлик ташаббуси менинг орзумга ҳам қанот боғлади. Авваллари ўзим ишлаб, мўл ҳосил олиб юрган бригадага эмас, қолоқ бригадага ўтиш иштиёқи туғилди. Фикримни правление аъзолари ҳам, коммунистларимиз ҳам маъқуллашди.

Ҳозир ўтган йили гектаридан бор-йўғи 20 центнердан пахта олган бригадага бошчилик қиляпман. Экин майдонимиз 100 гектар. Колхозчиларимизнинг ғайрат-шижоатлари зўр. Улар бу йил ҳосилдорликни гектар бошига 30 центнерга етказишга бел боғлашган. Бу, амалга оширса бўладиган мажбурият. Негаки, мана шу ерларнинг ўзидан бундан 6-7 йил муқаддам 32-34 центнердан «оқ олтин» олиниб келинган. Гап фақат ерни боқишда, агротехника тадбирларини сифатли амалга оширишда.

Бригадамиз аъзолари билан маслаҳатлашганимда улар ерга маҳаллий ўғит кам ташаётганлигини айтишди. Шуни ҳисобга олиб, биз шу кунларда далага эски девор кесаклари ва гўнг чиқаришни намунали ташкил этдик. Ҳар бир колхозчимизнинг ўз «ҳисолот халтаси» бор.

Ҳолва деган билан оғиз чучимайди дейдилар. Биз ҳам астойдил меҳнат қилмай гектаридан 30 центнердан ҳосил олиб бўлмаслигини жуда яхши биламиз. Шунинг учун ҳам ишни бошидан пишиқ қиляпмиз. Ариқ-зовурларимиз сув равон оқадиган қилиб, тартибга келтириб қўйилган. Ерларни текислаш авжида. Тепаликларни бульдозер ёрдамида текислаб юбордик.

Ҳосил кўчатдан чиқади. Шунинг учун ҳам экиш схемасини тўғри танлаш жуда катта аҳамиятга эга. Ўтган йили бригаданинг бироз майдонига 60x60 схемасида чигит экилган эди. Парвариш даврида кўчатларнинг нобуд бўлмаслик чоралари тўла амалга оширилмагач, гектар ҳисобига олганда етарли ўсимлик сақланмади. Натижада бу ҳам ҳосилдорликнинг пасайишига сабабчи бўлди. Бу йил 100 гектарнинг ҳаммасига 60x50 схемасида чигит экамиз. Механизаторларимиз звеноларга бошчилик қиладилар. Биз уларни ернинг тўла хўжайини бўлишига эришамиз. Бу, фойдадан ҳоли эмас. Нега деганингизда механизатор ҳар туп ғўзани назар-эътиборидан ўтказади. Қайси пайкалда ғўза қандай ҳолатдалигини беш бармоқдай билади.

Колхозимизда анчагина терим машинаси бор. Лекин, улардан кўнгилдагидай фойдаланилмайди. Бригадамиз аъзолари бу йил ҳосилнинг асосий қисмини машиналар ёрдамида териб олишга аҳд қилишди.

Биз астойдил меҳнат қилиб, она-Ватанни мўл «оқ олтин»имиз билан қувонтирамиз.

Ўринбой АКРОМОВ

Янгийўл ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Октябрь 40 йиллиги» колхозининг бригада бошлиғи.

Кўкламнинг бир куни йилга татийди. Шундай экан, унинг бирор дақиқасини ҳам беҳуда ўтказманг.

Тупроқдаги намни қочирмаслик учун шудгорни жадал суръатлар билан борона қилинг.

Пайкалларни кафтдек қилиб текисланг, марзалар қолмасин.

Тупроғи зичлашиб қолган ерларга чизель солсангиз яхши бўлади.

Бегона ўт—ғўзанинг офати. Ғўзани ўтга олдирмай десангиз, ёввойи ўт илдизларини битта қўймай териб олинг.

Ер ўғитга тўймагунича мўл ҳосил бермайди. Модомики шундай экан, маҳаллий ўғит ташишни, тупроқ-гўнг компости тайёрлашни сира унутмайлик.

Она еримизга чигит қадаладиган дамларга саноқли кунлар қолди. Барча чопиқ тракторлари, сеялкалар, экиш агрегатлари экипажларининг аъзолари мавсумга тўла шай бўлсин!

БЕЛИН МАҲКАМ БОҒЛАГАНЛАР

1-«Боёвут» совхозининг 6-бўлими ишчилари 1962 йили пахта тайёрлаш планини бажараолмадилар. Чунки ўтган йили бўлимда кўкламги экишга пухта ҳозирлик кўрилмади, техника ремонти пайсалга солинди. Ўтган йилги йўл қўйилган бу камчиликлар пахтакорлар учун катта сабоқ бўлди. Бўлимда бу йилги ҳосил учун кураш анча барвақт бошланди. 600 гектар пахта майдони аллақачон ўз вақтида ҳайдаб қўйилган. Ҳозиргача 300 гектар ер яхоб сувига қондирилди.

Шу кунларда устахонада иш қизғин. Бу ерда техника ремонти жадал суръатлар билан олиб борилмоқда. Ҳозиргача мавжуд 14 та чопиқ тракторининг 12 таси сифатли ремонтдан чиқариб, мавсумга тахт қилиб қўйилди.

Бўлимда ўғит жамғаришга ҳам жиддий эътибор берилмоқда. Ҳозиргача дала бошларига минг тоннага яқин гўнг ташиб чиқарилди. Бу ишга 3 та прицепли трактор ва 5 та от-арава жалб этилган. Ариқ-зовурларни тозалаш ишлари ҳам тугалланай деб қолди. Бўлим ишчилари ҳар гектаридан 27 центнердан пахта етиштириш учун курашмоқдалар. Ишчилардан У. Қорабоев, Х. Оқбўтаев, Б. Эралиев, Қ. Худойназаров, Э. Тўраев каби ўртоқлар барчага намуна кўрсатиб меҳнат қилмоқдалар.

А. САТТОРОВ.

Суратда: бригада бошлиғи Роза Отабоева бош агроном Аҳмаджон Қурбонов билан маккажўхори экилаётган пайкалда.

Қ. Розиқов фотоси (ЎзТАГ фотохроникаси)

ЕРГА ЕР ҚЎШИЛДИ

Ўтган йили «Ленинград» колхозининг моҳир механизатори ўртоқ Мамаражаб Сатторов бошлиқ бригадаси аъзолари ҳар гектар ердан 27 центнердан «оқ олтин» кўтариб ҳамманинг ҳурматига сазовор бўлган эдилар. Улар бу ютуқ билан чегараланиб қолмасдан янги ташаббус билан чиқдилар. Турсуной Охунованинг яқинда бошлаган ажойиб ташаббусига жавобан қўшни бригаданинг илгариги йилларда жуда кам ҳосил бериб келган 50 гектар ерини ўзларига қўшиб олдилар. Энди бригаданинг пахта майдони 90 гектарга етди. Олийҳиммат пахтакорлар гарчи кам ҳосилли ерлар қўшилган бўлса-да, гектар бошига 30 центнердан «оқ олтин» етиштиришга қатъий бел боғладилар.

Чигит экиш кампанияси тобора яқинлашиб келаётган ҳозирги кунларда бригада далаларида иш қизғин. Ички ариқ-зовурларнинг ҳаммаси аллақачон чиннидай қилиб тозалаб қўйилган эди. Ер гўнгга қанча тўйдирилса, ҳосилдорлик шунча ошишини яхши тушунган деҳқонлар ҳозиргача ҳар гектар майдон ҳисобига 12 тоннадан гўнг жамғардилар. Бу ишда Д. Абдуалимов, У. Сиддиқов, И. Шабоев, А. Нишонов каби ўртоқлар ҳаммага ўрнак кўрсатишди.

Пахта хирмонининг баракали бўлиши гектарларнинг тўлиқ бўлишига ҳам боғлиқдир. Мана шунинг учун бригада аъзолари карта чеккаларини, уватларни, кераксиз ариқларни текислаб ерга ер қўшишга алоҳида эътибор бермоқдалар. Бундан ташқари ёввойи ўтларнинг илдизларини битта қўймай териб олиш ҳам ҳамманинг диққат марказида турибди.

Т. ИМОМОВ

Янгийўл райони.

АҲДИМИЗ 25 ЦЕНТНЕР

Ҳосилдорликда ўтган йили эришган натижамиз унчалик яхши бўлмади. Гектаридан бор-йўғи 16 центнердан ҳосил олинди. Пахтакорларимиз бундан ўзларига тегишли хулоса чиқариб олдилар. Ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг доно маслаҳатига биноан бу йил катта курашга — гектаридан камида 25 центнердан «оқ олтин» ундиришга отландик.

Шудгорлашни тугатгач, ернинг шўрини ювишга жиддий эътибор берабошладик. Чунки ернинг шўри—экиннинг шўридир. Миришкор сувчиларимиз совуқни совуқ демай ҳалол меҳнат қилиб, шўр ювишни об-тобида тугалладилар.

Тупроқнинг унумдорлигини ошириш фақат шўр ювишгагина боғлиқ эмас. Кўп миқдорда чиринди озуқа, яъни гўнг тўплаш ҳам керак. Буни яхши тушунган деҳқонларимиз маҳаллий ўғит жамғаришга катта аҳамият беряптилар. Ҳозиргача дала бошларига 200 тоннадан зиёдроқ гўнг ташиб чиқарилди. Ариқ-зовурларни тозалаб, сув равон оқадиган қилиб қўйдик.

Дала ишларини бажаришда илғор колхозчиларимиздан Жума Қудратов, Неъмат Шерматов, Қуролбой Эшмуродов, Ҳасан Абдуалимов сингари ўртоқлар жонбозлик кўрсатиб меҳнат қилмоқдалар. Биз улар билан фахрлансак арзийди. Ишончимиз комилки, бу йил, албатта, ўз сўзимизнинг устидан чиқамиз.

П. ҚУДРАТОВ

Сирдарё районидаги «Гулистон» совхозининг 4-бўлими бригадири.

ОБИ-ТОБИДА

Далаларда шўх шабада ўйноқлаб, мўл ҳосилга пухта замин ҳозирлаётган пахтакорлар қалбига оташ солмоқда. Шудгорланган ерларда иш авжига минган. Бир ёқда тракторчилар ерни бороналамоқдалар, бир ёқда аравадан гўнг туширилмоқда, ҳув нариги картада эса колхозчилар бегона ўтларнинг илдизларини териш билан банд.

Фрунзе номли колхоз далаларида ўтган йилнинг шу кезларида ҳам иш авжида эди. Экиш кампанияси муваффақиятли ўтди. Бироқ, табиат инжиқлик қилиб колхоз пахтакорлари олдига катта ғов ташлади. Аммо фидокорлар бўш келишмади, бу ғовни мардонавор енгишди. Колхоз пахта тайёрлаш планини собиқ Гулистон районида биринчи бўлиб бажарди. Гектар бошига 25,4 центнердан «оқ олтин» кўтарилди.

Бу йилги марралар янада юксак. Ҳар гектар ерда 30 центнердан пахта етиштиришга бел боғлаганлар. Бунинг учун экишга пухта тараддуд кўриляпти.

Ер тўйсагина эл тўйишини яхши тушунган деҳқонлар далаларга 1000 тоннадан ортиқроқ гўнг чиқариб қўйишди. Колхоз омборига 250 тоннага яқин минерал ўғит ташиб келтирилди. Экиш яқинлашгани сари дала ишлари тобора авж олаяпти. Ариқ-зовурларни тозалаш ишлари барвақт тугалланди.

Даладагина эмас, трактор паркида ҳам тараддуд охирлаб қолди. Биз паркка кирганимизда сифатли ремонтдан чиқарилган 17 сеялка, 15 та «Т-28Х» трактори ва бошқа қишлоқ хўжалик машиналари сўнгги бор кўздан кечирилаётган эди.

— Қуролингиз шай бўлса, иш вақтида қийналмайсиз, — дейди пешқадам механизатор ўртоқ М. Шодиқулов, — эринчоқлик қилсангиз, долзарб кунларда шошиб қолишингиз мумкин.

У. ОЛЛАУЛОВ.

ЕРГА УРУҒ ҚАДАЛДИ

Баҳор тонги! Нақадар гўзал. Бу тонг Розага айниқса сернашъа, латофатли бўлиб туйилди. У мана шу ерда бугун иккинчи баҳорни кутиб оляпти. Унга бахт келтирган, элга танитган мана шу қадрдон далалар, она тупроқ бўлди. Роза ҳам унга чинакам меҳр қўйган.

Қуёш уфқдан бош кўтарганида маккажўхорикорлар даласига файз кирди. Розанинг ёнига бригаданинг моҳир сувчиси Турдибой ака Ниёзов етиб келди. Бошқа аъзолар ҳам тез йиғилишди. Ҳамманинг дилида қувонч. Бугун ерга мўл ҳосил уруғи қадалади. Зум ўтмай, Салим Юнусов билан Аҳмад Шерматовлар ҳам «пўлат от»ларини елдириб келиб қолишди.

— Бу ернинг шароити оғирроқ,— гап қотди Турдибой ака. — Сабзавот экилган йиллари эгатни кўндалангига олинмаганидан суғориш анча қийин бўлувди. Шуни эътиборга олайлик.

— Мен ҳам шуни ўйлаб турибман,— деди бригадир Роза ва тракторчиларга қараб,— отам айтгандек бўлсин,— деб қўшиб қўйди.

Алижон Рустамалиев тракторига «СЗТ-47» сеялкани тиркади.

— Хотиржам бўлинг опа,— деди-ю, тракторини юргизиб юборди. Нўхат экиш бошланди. Салим билан Аҳмад ерни пешма-пеш бороналаб, молалаб беришарди.

Орадан тўрт кун ўтганда бригадада нўхат экиш тугалланди. 30 гектар ернинг ҳар гектарига 250 килограммдан уруғ ташланди. Машҳур маккажўхорикор Люба Ли ўтган йили Роза Отабоева бригадасида бўлганида нўхатни шу усулда экиш ҳақида маслаҳат берган эди.

— Сеялкага,— деган эди, Люба ўшанда,— уруғ билан «ТМТ» препаратини қўшиб солинса, нўхат майсалари ҳар хил касалликларга чалинмайди, ҳашаротларга ем бўлмайди.

Роза экиш пайтида бу қимматли маслаҳатга амал қилди.

Бригада аъзолари нўхат экиб олганларидан сўнг маккажўхори экишга киришдилар. Энди навбат Салимга келди. У тракторига уруғни режа сими ёрдамида 60×60 схемасида ташлайдиган сеялкани улаб, ишга киришди. Турдибой аканинг ўзи сеялкачилик қилабошлади.

Бригадада бу йил маккажўхори экиш бошқачароқ тартибда олиб бориляпти. Буни колхоз правлениесига Розанинг ўзи таклиф этди. У, ёш маккажўхорикорларнинг ўтган йилги область йиғилишида бир маккажўхорикорнинг табақалаб экиш тўғрисидаги гапини эшитиб қолган эди. Бундай ўйлаб қараса, дарҳақиқат тўғри. Агар ҳамма майдонга уруғни қисқа муддатда экиб бўлинса, ўрим-йиғим пайтида шошмашошарлик юз беради.

Бу таклиф колхоз раҳбарларига ҳам маъқул тушди.

— Жуда яхши фикр,— деди агроном Аҳмаджон Қурбонов.

— Бундай қилинганида ҳосилдорлик ҳам ортади.

Шундан сўнг бригадада табақалаб экиш муддатлари белгиланди. Экиш 16 мартдан бошланиб, 31 мартда тугалланадиган бўлди. Дастлабки 4 кунда 20 гектар ерга, кейингисида ҳам шунчага, охирги 26 гектарга эса 30 мартда экиб бўлинади. Иш ана шу график асосида олиб бориляпти.

8-бригада далаларининг тарқоқлиги тугатилди. Ўтган йили 60 гектар ерга маккажўхори экқан бригада аъзолари бу йил экин майдонини 96 гектарга етказишди. Шундан 30 гектарига нўхат экилди.

Агар сиз бригада бошлиғи Роза Отабоевадан бу йилги режаларингиз қандай деб сўрасангиз у:

— Уруғликка 30 гектар ер ажратдик,— планимиз 40 центнердан, 50 центнерга етказиш ниятимиз бор. Кўкпояни гектар бошига 1850 центнердан, нўхатнинг ҳам ҳар гектаридан 25 центнердан ҳосил етиштиришга аҳд қилганмиз,—деб дадил жавоб қилади.

З. ҚУРТНЕЗИРОВ

Янгийўл. Калинин номли колхоз.

ЕТИЛГАН МАСАЛА

РЕДАКЦИЯГА ХАТ

Кейинги 8—10 йил ичида Калинин ишлаб чиқариш бошқармасига қарашли колхозларда карталарни йириклаштириш ва суғориш шохобчаларини қайта қуриш соҳасида кўпгина ишлар қилинди. 1954 йилгача бу ишлар асосан қўлда бажариб келинди, бу эса жуда катта маблағнинг сарфланишига сабаб бўлди. 1954 йилдан сўнг бу иш МТС лар зиммасига, кейинроқ «Узсельхозтехника» район бўлимларига юклатилди. Кейинчалик бу иш район сув хўжаликлари бошқармалари орқали бажариб келинди. Улар ёрдамида бир миллион кубометрга яқин тупроқ ишларини бажаришга муваффақ бўлинди.

Бироқ, ҳозирги вақтда механизациянинг кенг кўламда қўлланилиши ва агротехника эҳтиёжлари барча карталарнинг капитал текисланишини талаб этмоқда. «Узсельхозтехника»нинг район бўлимлари эса бу соҳада колхозларга тегишли ёрдам бера олмаяпти.

Район бўлимлари қошида махсус мелиоратив-машина отрядлари тузилган. Аммо, улар ҳам йирик тупроқ ишларини бажара оладиган қудратли механизмлар билан етарли даражада таъминланмаган. Уни амалга оширишни эса район мелиоратив машина отрядлари зиммасига юклаш мақсадга мувофиқдир.

Тўғри, район сув хўжаликлари бошқармалари орқали бу ишлар озми-кўпми бажариб келинди. Бироқ бу хўжаликлар ҳам етарли техника билан таъминланмагани оқибатида колхозларда ариқ-зовурларни қазиш ишларини яна қўлда бажаришга тўғри келмоқда.

Фикримизча, бу ишни район сув хўжаликлари зиммасидан соқит қилмоқ керак. Улар бизга колхозларда ва колхозлараро бажарилиши керак бўлган ариқ-зовур қазиш ишларининг фақат техника лойиҳаларини тузиб беришса бўлди.

Отрядлар ариқ-зовур ва коллекторларни қазиш ва тозалаш ишларини осонлаштирадиган катта чўмичлик скреперлар, ковшига 0,25 кубометр тупроқ сиғадиган экскаватор ва грейдерлар билан етарли даражада таъминланса дуруст бўларди. Аммо шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, Андижон «Машзавод»идан келтирилаётган «Д-458» маркали скреперлар фойдаланиш учун анча ноқулайдир. Бундан ташқари 3-4 ой фойдаланилмасдан сафдан чиқиб қолаётир. Бунинг сабаби шуки, уларнинг чўмичлари юпқа металлдан ишланганлиги оқибатида тўлатиб тупроқ олинганида синиб кетади.

Район бўлимлари хизмати колхозларга анча қимматга тушаётганини ҳам кўрсатиб ўтиш керак. Масалан, бир колхозда 2500-3000 кубометр тупроқ ишлари бажарилди дейлик. Агар шу колхозда бир центнер картошка етиштириш учун 6 сўм, сабзавот маҳсулотлари етиштириш учун 5 сўм сарф қилинган бўлса, тупроқ ишларининг ўзига сарф этилган сумма картошка бўйича 4 сўм 50 тийинни, сабзавот бўйича 2 сўм 30 тийинни ташкил қилади! Бу аҳволда қайси колхоз карталарни капитал текислашга журъат эта олади?!

Шунинг учун ер ишларига тўланадиган ҳақни камайтириш масаласини ҳам бир кўриб чиқиш керакка ўхшайди, токи ҳар бир колхоз «Узсельхозтехника» район бўлимларининг мелиоратив машина отрядлари хизматидан самарали фойдаланадиган бўлсин.

С. САМАНДАРОВ

мелиоратив машина отряди раҳбари.

ЕР ОСТИ ЁМҒИРИ

Экинлар устига сув сочадиган ёмғир қурилмалари бизнинг мамлакатимизда анча вақтдан бери қўлланилиб келинади. Бироқ бундай усулни қишлоқ хўжалик экинларини суғоришнинг энг яхши усули деб бўлмайди. Сув тупроқнинг юзасигагина таъсир қилади ва тезда буғланиб кетади. Тупроқни яхшилаб, меъёрида суғориш учун эса жуда кўп миқдорда сув керак бўлади.

Далаларни суғоришда сувни ўсимликнинг илдизига бевосита юбориш кўп жиҳатдан фойдали экан. Ана шундай қилинса ер остидан ўтказиладиган зич трубалар ҳам керак бўлмай қолади. Украинадаги Белоцерковск қишлоқ хўжалиги институти тупроқнинг остини суғорадиган агрегат яратди. Бу агрегат тракторга ўрнатилади.

Дарё, анҳор ёки суғориш каналларидан олинадиган сув эгилувчан шланг орқали агрегатга юборилади. Сув олинадиган манбанинг қирғоғига насос қурилмаси ўрнатилади. Бу қурилма сувни 7 атмосфера босимида шлангларга ҳайдайди. Сув шлангдан ўтиб тақсимлагич орқали ишчи органларга — «панжалар»га боради. «Панжалар», яъни ичи бўш металл сўрғичлар тупроқ остига 35 сантиметргача чуқурликда кириб торгина из ҳосил қилади. «Панжалар»нинг пастки тешигидан сув ана шу излар орқали тупроқ остига пуркалади.

Агрегатнинг эгилувчан шланг ўраладиган ғалтаги ҳам бўлиб шланг сув манбаидан узоқлаша борган сари ғалтакдан бўшаб боради, орқага ҳаракат қилганда эса ғалтакка ўралади. Агрегат «қайиқ»қа ўхшаб ҳаракат қилиб, 150 метр кенгликдаги ерни суғориши мумкин.

Тажрибалар шуни кўрсатдики, тупроқ остини суғоришнинг янги усули бу ишни фақат механизмлар ёрдамида олиб борилишига, сувнинг тупроққа бир текисда равон тарқалишига имкон беради. Сув билан бирга шу усулда тупроқни ўғитлаш ҳам мумкин.

(АПН).

МУТАХАССИС МАСЛАҲАТИ

МЎЛ ВА ТОЗА ПИЛЛА БЕРАЙ ДЕСАНГИЗ

Ипак қурти уруғини очириш пиллачиликда энг масъулиятли давр ҳисобланади. Чунки ипак қурти ҳам бошқа ҳамма тирик жониворлар сингари уруғ ичида ривожланади. Лекин унинг ривожланиши учун маълум миқдорда иссиқлик, намлик ва нафас олиши учун соф ҳаво зарур бўлади. Ана шу учта факторнинг бирортаси етишмаса ипак қурти уруғдан секин чиқади ва нимжон бўлиб қолади. Кўп ҳолларда уруғ ичидаёқ ўлиб қолиш ҳоллари ҳам рўй беради. Шунинг учун ипак қурти очириладиган инкубациялар биноси ана шу учта шартга мос бўлмоғи керак.

Инкубатория биноси икки ёки уч хонадан иборат бўлиши керак. Сўнгра иложи борича бино гўнг ва ахлат тўкиладиган жойдан 400—500 метр нарида жойлашгани маъқул. Инкубаториянинг эшиклари яхши бекиладиган, ойналари икки қаватли бўлиши лозим. Чунки яхши иситилган бино тезда совуб қолмасин.

Инкубаторияни 150—250 қути қурт уруғига мўлжаллаб ташкил қилинса ундаги этажеркалар ҳар юз қутига 16 квадрат метр ҳисобидан тайёрлангани маъқул. Сўнгра инкубаторияни ҳам, этажеркаларни ҳам 4 процентли формалин ёки 2 процентли активлаштирилган монохлорамин билан яхшилаб дизенфекция қилинади. Кейин эшик ва деразалар бир ярим-икки сутка мобайнида маҳкам беркитиб қўйилади. Лекин хоналарга печка ёқиб унинг иссиқлиги 24—25 даражада бўлмоғи керак. Бу формалин ва монохлораминни яхши буғлатиб хонадаги турли микробларни ўлдиришда яхши ёрдам беради. Шундан сўнггина формалин ва монохлораминларнинг ҳиди кетгунга қадар эшик-деразаларни очиб, хоналар шамоллатилади. Сўнгра то уруғ қўйилганга қадар беркитиб қўйилади. Бу ишларнинг ҳаммаси инкубаторияга қурт уруғи қўйилишига ўн кун қолди дегунгача тахт қилиб қўйилиши керак.

Инкубаторияга уруғ қўйиш муддатлари қуйидагича: бу ерда асосан тут дарахтини барг чиқаришига қараб иш тутиш фойдали бўлади. Масалан, тут дарахтларининг куртаклари тенг баравариға ўсганда, қайсиким, илгариги тинч ҳолатидан бир ярим баравар катта ўсган вақтда ва шу билан бирга метереологларнинг прогнозига қараб белгиланса хато қилинмайди.

Ипак қурти уруғи асосан икки хил йўл билан — иссиқлик даражасини секин-аста кўтариш йўли ва иссиқлик даражасини бирданига юқори кўтариш йўли билан очирилади.

Областимиз пиллачилари (Сирдарё областидаги районлар ҳам ҳисобга олинган) 1958 йилдан бошлаб ипак қурти уруғларини иккинчи усул билан очиришни яхши йўлга қўйганлар. Чунки область пиллачиларининг тажрибалари бу усулда очирилган қуртлар уруғдан ёппасига бир вақтда чиқишини исботлади. Шу билан бирга қуртларнинг яшаш қобилияти ҳам, пилла ўраши ҳам яхши боради. Ана шу усул билан қурт очирилганда инкубациянинг иссиқлик ҳарорати икки-уч кунгача 14 даражада ушланиб турилади, сўнгра 24 даражага кўтарилади ва то хабарчи қуртлар пайдо бўлгунча шу моромда сақланади. Хабарчи қуртлар чиққачдан кейин 25 даражага кўтариш ҳамда қуртлар тамомила жонланиб бўлгунга қадар иссиқликни 25 даражада сақлаш керак.

Инкубация даврида ҳавонинг нисбий намлиги 70—75 процент бўлгани маъқул. Айрим колхозларда юқори намликда қурт яхши чиқади деб намликни 80 ва ундан ортиқ процентга ошириб юборишади. Тўғри, юқори намликда қурт яхши чиқади. Лекин бу хилда чиқарилган қурт 4—5 ёшга борганда сариқ касалига дучор бўлиб қолади. Натижада кўплаб қурт нобуд бўлади. Шунинг учун намликни нормадан ошириб юбориш ярамайди.

Биринчи усул, яъни даражани секин-аста кўтариб бориш йўли билан қурт уруғини очирилганда хоналарнинг иссиқлик даражасини кунига бир даражадан то 24 даражагача кўтариб борилади, бу даража то хабарчи қуртлар чиққунгача сақланади. Хабарчи қуртлар пайдо бўлиши билан иссиқлик 25 даражага кўтарилади. Лекин шуни айтиш керакки, қурт уруғи бу усулда очирилганда қуртларнинг жонланиши чўзилиб кетади. (Камида 6—7 кунга кечикади).

Бунинг устига уруғдан кеч чиқади, қуртлар катта-кичик бўлиб ўсади. Бунинг зарарини қуйидаги мисолда кўриш мумкин.

Юқори Чирчиқ, Бўка ишлаб чиқариш бошқармаларига қарашли кўпгина хўжаликларда қуртни биринчи усулда очиришга одатланиб қолинган. Бу хўжаликларда боқилган қуртлар шунинг учун ҳам секин жонланади. Боқиш даврида ҳам қуртлар текис ривожланмайди. Шунинг учун ҳам бу районларда пилла тайёрлаш плани йил сайин бажарилмаётир.

Областимизнинг кўпчилик хўжаликларидаги пиллачилар жадал усулда қурт боқиш агротехникасини яхши ўрганиб олганлар. Бу хўжаликларда тут барглари тўрт-беш қулоқ бўлиши билан инкубациядан қурт ҳам чиқарилади. Айниқса бу йилги об-ҳаво шароити қурт боқиш учун яхши келди. Эндиги вазифа тут барглари тўрт-беш қулоқ бўлгунча қуртларни нормал очириб олишдан иборатдир. Шубҳа йўқки, областимиз пиллачилари ипак қурти очиришни яхши ташкил қилиб, соғлом қуртлардан мўл ва тоза пилла ҳосили етиштирадилар.

А. АЛИМОВ

қишлоқ хўжалик фанлари кандидати.

Мамлакатлар Одамлар Воқеалар

СУРИЯ АРАБ РЕСПУБЛИКАСИ ҲУКУМАТИНИНГ МАЖЛИСИ

ДАМАШҚ, 25 март. (ТАСС). Кеча Сурия Араб Республикаси Министрлар советининг мажлиси бўлди. Мажлисда Бирлашган Араб Республикаси, Сурия ва Ироқ ўртасидаги федерал бирлик лойиҳаси муҳокама қилинди. Мажлисда умумий план ва асосий принциплар маъқулланди. Сурия делегацияси федерал бирликни вужудга келтириш асослари муҳокама қилинган вақтда ана шу принципларга амал қилади.

УММОН ҚУРАШМОҚДА

ҚОҲИРА, 25 МАРТ. (ТАСС). УММОН ВАТАНПАРВАРЛАРИ АЛ-ЖАҲР ЯҚИНИДА ПИСТИРМА ҚУРИБ, ИНГЛИЗ БРОНЕТРАНСПОРТЕРИНИ ЯКСОН ҚИЛДИЛАР. УММОН ИМОМАТИНИНГ ҚОҲИРАДАГИ ВАКОЛАТХОНАСИ ОЛГАН ТЕЛЕГРАММАДА АЙТИЛИШИЧА, ИНГЛИЗ ҲАРБИЙ МАЪМУРЛАРИ БУНГА ЖАВОБАН ЖАЗО ЭКСПЕДИЦИЯСИ ЮБОРГАНЛАР. МАҲАЛЛИЙ АҲОЛИДАН КЎП КИШИНИ УШЛАБ, ОЛИБ, ТУРМАГА ТАШЛАГАНЛАР, УЙЛАРИНИ ЯКСОН ҚИЛГАНЛАР.

„БУ — БУТУН ИНСОНИЯТНИ ТАҲҚИР ЭТИШ ДЕМАКДИР“

ПАРИЖ, 24 март. (ТАСС). Парижда сиёсий маҳбуслар ва сургун қилинганларга ялпи амнистия бериш ҳамда Грецияда киши ҳуқуқларини тиклаш юзасидан ўтказилган халқаро конференцияда грек халқининг афсонавий қаҳрамони Манолис Глезос бундай деди: «Грек сиёсий маҳбуслари билан бирга инсонпарварлик, демократия ва ватанпарварлик каби энг олижаноб идеаллар ҳам зиндонларга ташланди... Бу — бутун инсониятни таҳқир этиш демакдир».

М. Глезос сиёсий маҳбуслар, ватанпарварлар Греция охранкасининг зиндонларида жуда оғир шароитда яшаётганликлари тўғрисида сўзлаб берди. Уларнинг бирдан-бир «жинояти» ватанга чексиз муҳаббат, ватанни озод қилиш учун ўз жонини фидо қилишга тайёр туришдан иборат эди. Уларга жуда ёмон овқатлар бермоқдалар, уларни калтакламоқдалар, қариндош-уруғлари билан учрашишларига рухсат бермаётирлар.

Манолис Глезос мажлислар ўртасидаги танаффус вақтида ТАСС мухбири билан суҳбат қилиб, қуйидагиларни айтди: Совет газетхонларига менинг катта ва самимий саломимни топширишингизни сўрайман. Совет халқи Греция ватанпарварларининг ва шахсан менинг тақдирим тўғрисида ғамхўрлик қилганлигидан чин кўнглимдан миннатдорман. Совет кишиларининг ва жаҳондаги бошқа эрксевар халқларнинг меҳр-муҳаббати Грецияда озодлик, демократия ва инсонпарварликнинг тантана қилиши учун курашга катта мадад бўлди.

САМОЛЁТЛАР ҚЎНМАЙ УЧАБОШЛАДИ

ДЕҲЛИ, 25 март. (ТАСС). Совет турбовинтли лайнери «ТУ-114» бугун эрталаб Деҳлидаги Палам аэродромига биринчи марта қўнди. Бу рейс билан Аэрофлот «ТУ-114» самолётларида Совет пойтахти билан Ҳиндистон пойтахти ўртасида мунтазам бевосита ҳаво алоқасини бошлайди. «ТУ-114» самолётлари шу вақтгача ана шу йўлда парвоз қилиб келган «ИЛ-18» самолётлари ўрнига қатнайди.

ГРЕЦИЯДА ОЗОДЛИК ТАНТАНА ҚИЛСИН

ПАРИЖ, 25 март. (ТАСС). Сиёсий маҳбуслар ва сургун қилинганларга ялпи амнистия бериш ва Грецияда киши ҳуқуқларига риоя қилиш юзасидан ўтказилган халқаро конференция Грецияда душманга қаршилик кўрсатиш ҳаракатининг ҳалок бўлган қаҳрамонлари ва зиндонларда ҳалок бўлган сиёсий маҳбуслар хотирасини бир минут сукут ичида эсга олиш билан ёпилди.

Конференция делегатлари якдиллик билан резолюция қабул қилдилар. Улар бу резолюцияда «барча сиёсий маҳбусларни тезликда озод қилишни ва ялпи амнистия беришни талаб этадилар.

Делегатлар жаҳоннинг турли мамлакатларидан конференцияга юборилган неча ўнлаб бирдамлик мактубларини, шу жумладан совет ёшларининг табрикномасини қарсаклар билан кутиб олдилар.

ДЎСТ БЎЛИБ ЯШАШ КЕРАК

ТОКИО, 25 март. (ТАСС). Бугун бу ерда «Япония-СССР» жамиятининг 7-миллий съезди ўз ишини тамомлади.

Съезд делегатлари: Совет давлати тўғрисидаги ҳақиқатни япон халқига маълум қилиш, халқ орасида СССР халқлари билан ҳамжиҳатлик ва дўстлик туйғуларини кенг ёйиш учун куч-ғайратимизни аямай сарф қиламиз, дедилар. Делегатлар ўз декларацияси ва резолюцияларида Япония билан СССР ўртасида чинакам яхши қўшничилик муносабатларини ривожлантиришга халақит бераётган барча ғовларни йўқ қилишни талаб этдилар ва шу билан бирга, Америка атом сувости кемаларининг Япония портларига киришига қарши қатъий норозилик билдирдилар.

ОДИЛ ТАШҚИ СИЁСАТ ҲУЖЖАТЛАРИ

СССР Ташқи ишлар министрлиги «СССРнинг ташқи сиёсатига оид ҳужжатлар» нашрининг навбатдаги, VII томини (1924 йил 1 январь-31 декабрь) босиб чиқарди. Бу томда босилган ҳужжатлар — шартномалар, битимлар, ноталар совет элчилари юборган маълумотлар ва бошқа материаллар Совет Иттифоқининг турли социал системадаги давлатлар билан тинч-тотув яшаш ва ҳамкорлик қилиш ленинча принципларига доим содиқ эканлигини исбот этади. Бу томда капиталистик мамлакатларнинг, шу жумладан Англия, Италия, Норвегия, Австрия, Греция, Мексика, Франция ва бошқа мамлакатларнинг СССРни танишига оид материаллар катта ўрин эгаллаган. Бу томда СССРнинг Шарқ халқлари билан сиёсий ва иқтисодий алоқаларининг мустаҳкамланиши ва ривожланиши тўғрисидаги, шунингдек СССРнинг ташқи савдо сиёсати эришган муваффақиятлар ҳақидаги материаллар ҳам бор.

Ҳужжатларнинг қарийб ярми биринчи марта нашр этилди.

Бу томни СССР Ташқи ишлар министрлиги ҳузуридаги дипломатик ҳужжатларни нашр этиш комиссияси босмага тайёрлади ва давлат сиёсий адабиёт нашриёти босиб чиқарди.

СССР Олий судининг пленуми

Яқинда А. Ф. Горкин раислигида СССР Олий судининг навбатдаги пленуми бўлиб ўтди.

Пленум СССР Олий суди раисининг биринчи ўринбосари В. В. Куликовнинг доклади юзасидан судларнинг жиноий ишларни кўриш вақтида қонунларга риоя қилиш масаласини кўриб чиқди.

Қонунчиликни ва жамоат тартибини бутун чоралар билан мустаҳкамлаш, совет гражданларининг ҳуқуқларини муҳофаза қилишни кучайтириш мамлакатимизда коммунистик жамиятни муваффақиятли қуришнинг мутлақо зарур шарти эканлиги докладда ҳамда пленум ишида қатнашган СССР Олий суди аъзоларининг, шунингдек баъзи автоном республикалар олий судлари, ўлка, область судлари раисларининг ва халқ судьяларининг нутқларида қайд қилиб ўтилди. Шу муносабат билан суд органларига нисбатан талаблар анча ошиб бормоқда.

Кейинги йилларда суд органлари ўз ишларининг сифатини бирмунча яхшиладилар, бироқ, айрим судлар ишларни ва гражданларнинг шикоятларини кўриш вақтида қонунларни жиддий равишда бузишга ҳали ҳам йўл қўймоқдалар. Гражданларни асоссиз ҳукм қилиш, шунингдек жиноят қилган шахсларни асоссиз оқлаб юбориш ҳоллари, жиноятларни нотўғри квалификациялаш ҳамда қилинган жиноятнинг характерига ва айбланувчиларнинг шахсига мувофиқ келмайдиган жазо чораларини тайинлаш, айбланувчиларнинг ўзларини ҳимоя қилиш ҳуқуқларини камситиш, ишларни кўришнинг қонунда белгиланган муддатларини бузиш фактлари суд практикасида содир бўлмоқда. Бундай бузилишлар меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш ҳамда жиноятчилик билан курашни уюштириш ишига, совет гражданларининг ҳуқуқларига ва қонуний манфаатларига катта зарар етказмоқда.

Қабул қилинган қарорда пленум мамлакатда жиноятчиликни тугатиш соҳасида партия томонидан қўйилган вазифалар қонунларга қатъий ва оғишмай риоя қилинган тақдирдагина муваффақиятли бажарилиши мумкинлигига ва суд фаолиятида қонунларнинг ҳеч қандай, ҳатто заррача бузилишига йўл қўйиш мумкин эмаслигига судларнинг эътиборини жалб қилди. Пленум жиноят қилган ҳар бир шахсга адолатли жазо берилсин ва айбли бўлмаган кишиларнинг биронтаси жиноий жавобгарликка тортилмасин ва ҳукм қилинмасин, деб қонунда кўрсатилган асосий талаб бажарилиши зарурлигини алоҳида кўрсатиб ўтди.

Пленум асоссиз равишда ҳукм қилиш ёки оқлаш ҳоллари тўғрисида ҳамда қонунни бошқа хилдаги бузишлар тўғрисида гражданларнинг шикоятларини ва аризаларини, шунингдек жамоат ташкилотларининг ва матбуотнинг берган маълумотларини кўриб чиқишга кўпроқ диққат ва эътибор билан қараш, тушаётган сигналларни синчиклаб текшириб чиқиш ва қонунларни тўғри қўлланишни таъминлаш чораларини кўриш вазифасини судларнинг зиммасига юклади. Кассация ва назорат муассасаларининг фаолиятини яхшилаш, судлар жиноий ишларни кўраётган вақтда қонунларга риоя қилинишни устидан назоратни кучайтириш зарурлиги иттифоқчи ва автоном республикаларнинг олий судларига, ўлка ва область судларига кўрсатиб ўтилди.

Пленум «Ижтимоий фойдали меҳнатдан бўйинтовлаётган ва жамият манфаатларига зид бўлган текинхўрлик билан турмуш кечираётган шахсларга қарши курашни кучайтириш тўғрисидаги қонунларнинг судлар томонидан татбиқ қилиниш тартиби ҳақида» СССР Олий суди пленумининг 1961 йил 12 сентябрдаги қарорини суд органлари қандай бажараётганлиги тўғрисида РСФСР Олий судининг раиси Л. Н. Смирновнинг ва Литва ССР Олий судининг раиси А. Л. Ликаснинг, шунингдек СССР Олий суди жиноий ишларни судлаш коллегиясининг раиси Г. З. Анашкиннинг докладларини тинглади.

Қабул қилинган қарорда пленум, судлар жамиятга зид бўлган текинхўр унсурлар билан курашни сусайтирмасликлари лозимлигини кўрсатиб ўтди, бу ишларни корхоналар, совхозлар, колхозлар уй бошқармаларида жамоатчилик вакилларининг иштироки билан тез-тез ўтказиб турадиган сайёр сессияларда, ишларни тўғри кўриб чиқишни гарантияловчи қонунда белгиланган нормаларга қаттиқ риоя қилинган ҳолда кўриб муҳокама қилишни тавсия этди.

Пленум ишида СССР Бош прокурори Р. А. Руденко ва СССР Бош прокурорининг биринчи ўринбосари А. Н. Мишутин, иттифоқчи республикалар олий судлари раисларининг жиноий ишлар бўйича ўринбосарлари, СССР Олий суди ҳузуридаги илмий-консультатив кенгашининг аъзолари қатнашдилар.

Овчи блокнотидан

ЙИРТҚИЧ ЖАЗОЛАНДИ

Олачипор буғулар тизилиб сувлоққа тушиб келишарди. Олтиёғоч ўрмонининг жимлигини қизилиштонларнинг «тўқ-тўқ»игина бузиб турибди.

Сўқмоқ йўл дарахтлар ичига кириб йўқ бўлиб кетди. Бирдан ҳайвонлар тўдаси чўчиб, ҳаммаси ҳар қаёққа қочди. Буғулар бошлиғи катта силовсиннинг дарахтдан ёш буғу устига йиқилиб тушганини кўрди. Кекса буғу ёрдам кўрсатмоқчи бўлиб, туёғи билан ўрмон йиртқичини дадил тепиб ағдарди. Силовсин ўқдек отилиб келиб буғунинг орқасига мингашди ва тишларини унга ботирди. Қаттиқ оғриқдан буғу ўрмонда югурар, лекин йиртқичдан қутилолмас эди.

Шунда буғу жарликка югуриб бориб, беш юз метрдан кўпроқ баландликдан ўзини пастга отди. Буғу билан силовсин ҳам ўлди. Ўрмончи силовсиннинг терисини шилган вақтда уни тошлар тешиб кетганлигини кўрди.

ОЧКЎЗЛИК БОШИГА ЕТДИ

Баҳорнинг илиқ куни. Девичинск кўлининг сокин сатҳи қуёш ёғдуларида кумушдек товланади.

Тўсатдан қамишзордан қирғий отилиб чиқди. У сувдан катта балиқни ушлаб олди. Бироқ ўлжага паррандaнинг кучи етмай қолди. Шунда қуш аранг юқорига кўтарилди-ю, кўп ўтмасданоқ юкининг оғирлигидан пастлай бошлади. Қанотларини катта очиб олган қирғай ойнасимон кўрфаздан 50 метрча баландликдан шўнғиб тушди. Чунки унинг ҳавода учишга мадори етмас эди. Ниҳоят сувга қулаб тушди. Йиртқич тирноқларини ўз ўлжасига шундай ботириб олган эдики, ҳатто ундан ажралиш ҳам мушкул бўлди. Кўрфазнинг устида бир неча олтин ранг пат қолди, холос.

К. ХРОМОВ

Боку.

«Сельская жизнь» газетасидан

Овчилар ҳазилкаш, шинаванда, саргузаштга бой одамлар. Қуйида биз улар оғзидан эшитган ҳажвларимиздан бир нечасини келтирамиз.

ИТ ВА КИЙИК

Този ит кийикни қувлаб кетаётган эди.

— Сен мени ҳеч қачон қувиб етолмайсан, — дебди кийик унга.

— Нега? — сўрабди ит.

— Мен ўз ҳаётимни сақлаш учун югуряпман, сен бўлсанг хўжайинингнинг буйруғинигина бажо келтириш учун.

ЎНГИДАН КЕЛГАН ОВ

— Овингиз қандай ўтди?

— Шуям ов бўптими?! Бешовимиз битта ўрдак отибмиз.

— Уни қандай қилиб бўлишиб олдингиз?

— Уни тополмадик...

ҲОЗИРЖАВОБЛИК

— Сен қушларни яхши биласанми?

— Бўлмасам-чи!

—Қани айт-чи, анову қушларнинг қайси бири саъва ва қайси бири қизилиштон?

— Шуям савол бўптими? Анову саъванинг ёнидаги қуш—қизилиштон-да!

ЯГОНА ҒОЛИБ АНИҚЛАНМАДИ

Республика XXVIII чемпионатининг охирги тури олдидан пешқадамлар группасининг турнир аҳволи шундай чалкашиб кетдики, уларнинг қайси бири биринчи, қайси бирлари ундан кейинги юқори ўринларни эгаллаши масаласи икки кун давомида кўпчиликка жумбоқ бўлди.

Грушевский билан Хожибеков ва Бирбрагер билан Шварцман партиялари охирги турнинг шубҳасиз марказий учрашувлари бўлди. Оқ доналар билан ўйнаган ҳар икки пешқадам ҳам, ғалабага эришиш йўлида кўп куч сарфладилар ва ўз мақсадларига эришдилар.

3—4 ўринларда омонат келаётган Назаров ва Шахзода охирги турда «зинапоядан тойиб» кетдилар; мураккаб курашлар натижасида Шахзодани енгган Бударин унга етиб, олдингилар қаторига ўтиб олди; Назаровнинг ортиқча ҳаракатларини дадил равишда «пуч»га чиқарган Хан, жуда муҳим очкони қўлга киритди ва ниҳоят спорт мастерлигига кандидат нормасини бажарди. Ўзаро учрашувда дурангга рози бўлишган Мухин ва Надеждин ҳам Назаров ва Шахзодани қувиб етишди. Шундай қилиб, учинчи ўрин тақдири ҳам муаммоликка учради.

СССР халқлари учинчи спартакиадасига тайёргарлик йўлида муҳим тадбирлардан ҳисобланган республика биринчилигининг якунлари қуйидагича бўлди: 13 имкониятдан 9 тадан очко тўплаган спорт мастери Грушевский ва мастерликка кандидат Бирбрагер биринчи-иккинчи ўринларни, 7,5 тадан очко олган мастерликка кандидатлар Бударин, Назаров, Шахзода, Надеждин ва Мухин 3—7-ўринларни бўлишиб олдилар. Биринчи икки ўринни эгаллаганлар СССР шахсий биринчилигининг сентябрь ойида бўладиган ярим финалида қатнашиш ҳуқуқига эга бўлдилар. Ким чемпион бўлишини улар ўртасида кейинчалик ўтказиладиган қўшимча матч ҳал қилади.

М. МАМАЖОНОВ.

ШОИР БИЛАН УЧРАШУВ

Атоқли шоир ва драматург Уйғун яқинда Тошкентнинг 10-ишчи ёшлар мактабидаги «Ёш адабиётчилар» тўгараги аъзоларининг азиз меҳмони бўлди. Учрашув кечасида юқори синф ўқувчиларидан Мамлакат Додахўжаева «Уйғун — лирик шоир», Раъно Иноятова «Уйғун — драматург» деган темаларда доклад қилдилар. Шундан сўнг шеърхонлик бошланди. Ўқувчилардан Масуда Азимова, Оловуддин Низомов, Рихси Раҳимова ва бошқалар шоирнинг Ватан, тинчлик, меҳнат ҳақидаги шеърларини ёд ўқиб бердилар.

Кечада драматургнинг «Алишер Навоий», «Ҳаёт қўшиғи» драмаларидан парчалар кўрсатилди.

Шинамгина зални тўлдириб ўтирган ота-оналар, ўқувчилар бу учрашувдан хурсанд бўлдилар.

А. СОТВОЛДИЕВ.

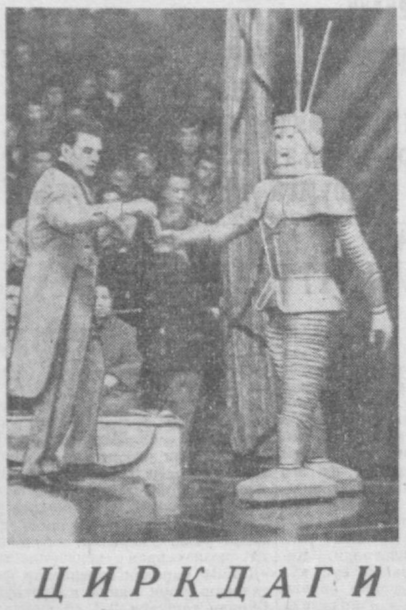

ЦИРКДАГИ МЎЪЖИЗА

Шу кунларда Тошкент Давлат цирки ҳар қачонгидан гавжум. Унинг атрофида «Ортиқча билет топиладими?» деювчиларнинг сон-саноғи йўқ. Анатолий Соколнинг «Мўъжизасиз мўъжизалар» деб аталган оригинал аттракциони биринчи кунданоқ шундай муваффақият қозонди. Цирк ишқибозлари унинг номерларини кўриб ҳанг-манг бўлмоқдалар.

... Парда очилиши билан ажиб сирли манзара кўз олдингизда намоён бўлади. Ялтироқ оқ-қора пол, илмий текшириш институтларидагидек оппоқ креслолар, металлдан ишланган конструкциялар, приборлар худди олимларнинг лабораториясини эслатади.

Сокол қўлига чиройли бир шар олиб унга қараб исмини айтишни томошабиндан сўрайди. Томошабин шивирлаб ўз номини айтгач, шар эшитади ва бу сўзни баланд овоз билан такрорлайди. Сўнгра шу сўз акс-садодек яна бир неча марта ҳар қаёқдан эшитилади. Бу қандай акс-садо бўлдийкин? Шарнинг қандай «сири» бор?

Акс-садони илиб олувчи ва такрорловчи шар техник мосламалар асосида ишлайди. Бу — физика фанининг кароматн.

Артист рангли суюқлик ичида лампочкани ёқади. Бу — химия мўъжизаси. Ҳаммадан ҳам телефон мўъжизаси ошиб тушади. Оддий дасталик ҳасса иллюзионистнинг қўлида телефон трубкасига айланиб қолади!

— Уй телефонингизнинг номерини айтинг,— деб мурожаат қилади Сокол ёнимизда ўтирган томошабинга. У телефон номерини айтгач, таниш овоз дарҳол жавоб қайтаришига ишонмай турган эди.

— Э синглим, сенмисан, мен циркдан гапиряпман. — деб мўъжизакор трубкага бақириб юборганини билмай ҳам қолди шунда бояги томошабин. Артист қўлидаги шампань виносининг шишаси ҳам худди шундай телефон хизматини бажаради.

Ҳамма номерларда артистга фусункор техника, замонамиз фани ёрдам бераётганини сезасан, киши. Бу ерда масхарабозлар эпчиллик қилиб ишлатадиган ҳеч қандай кўзбўямачилик йўқ. Бунда инсон ақли ва заковати ҳукмрон. Бутун программа телемеханика, радиотехника ва автоматиканинг энг янги муваффақиятлари асосида қурилган. Сокол асримизнинг ажойиботларини манежга моҳирона олиб кирган.

Соколнинг электрон-механик одами — робот томошабинларни ғоят ҳаяжонга солади. У артистнинг буйруғи бўйича тантанавор қадам ташлаб аренага чиқиб келади. Илмий-фантастик китоблардагина учратганимиз роботнинг бўй-басти одамникидан гавдалироқ экан. Унинг металл қўллари, оёғи, кўзи, оғзи, мияси бор. У шошмай-пишмай, ғайри-табиий овоз билан «Топ-ши-риқни ба-жар-дим» деб жавоб беради. Робот ўзига буюрилган ҳамма ишларни қилади: юради, қўл бериб саломлашади, меҳмонларга вино қуйиб беради, саволларга жавоб қайтаради. Хуллас, 70 га яқин ҳар хил командани бажаради.

Томошабинлардан унинг робот эканлигига ишонмовчилар ҳам топилиб қолади. Бу темир маҳлуқ ичида одам яширинган бўлиши керак, деган айрим скептикларга у ўз кўкрак қафасини очиб кўрсатади. Унинг ичида мураккаб телемеханик жиҳозлардан бўлак ҳеч нарса йўқ. Саҳна орқасига ўтганимизда бунга биз ҳам тўла ишонч ҳосил қилдик.

— Роботнинг вужудга келиши жуда мураккаб бўлган,— дейди Анатолий Григорьевич Сокол. — Уни махсус заказ бўйича бир неча илмий-текшириш институтлари ясашган. Конструкциясини Ленинградда, айрим қисмларини Одессада ясаб, Тбилисида тайёр ҳолга келтирилган.

Артист бизга аттракционда фойдаланиладиган трансформаторлар, генераторлар, киноустановкалар, бошқариш пульти, радиостанциялар, антенналарни кўрсатди. Жиҳозлар шу қадар кўпки, улар бутун бошли беш вагонга юк бўлар экан.

Саноатга, медицинага дадил кириб келаётган ажойиботлар фани — кибернетика цирк аренасида ҳам мўъжизалар кўрсата бошлади. Бу мўъжизаларни кўрар экансан, уларни бошқарувчи инсон даҳосига таҳсин айтасан, киши.

С. МУСАЕВ

Суратда: артист А. Сокол электрон-механик одам — робот олдида.

Урол Абдалиев Юқори Чирчиқ районидаги «Коммуна» колхозининг моҳир чўпонларидан биридир. У ҳозир ям-яшил яйловларда 250 бош «Паркент» зотли совлиқни боқяпти. Уролнинг бу йилги аҳди юксак — ҳар юз совлиқдан камида 110 тадан қўзи олмоқчи, ҳар бир қўйдан 6 килограммдан жун қирқмоқчи. Суратда: ўртоқ У. Абдалиев ўз отарида.

Қ. Розиқов фотоси, (ЎзТАГ фотохроникаси).

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

27 МАРТДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 12.00 — **Ўн минг ўғил бола** номли бадиий фильм. 18.00 — **Концерт** (болалар учун), 18.35 — **Телевизион янгиликлар**, 18.50 — **Тошкент 1963 йилда**, 19.10 — **Минг бир кеча** (рассом М. Шировский расмларида), 19.35 — **С. М. Киров** («Бизнинг календарь» циклидан). 19.50 — **Профессор З. Умидованинг чиқиши** (Ўзбекистон медицина ходимларининг V съезди олдидан), 20.00 — **Концерт** (Тошкент область, Ўрта Чирчиқ район, Ленин номли колхоз бадиий ҳаваскорлари ижросида).

Ўзбек тилида: 20.40 — **Андижон области далаларида**, 20.55 — **Халқаро масалалар**, 21.10 — **Телевизион янгиликлар**, 21.25 — **Абадий дўстлик** (қозоқ тилида эшиттириш ва концерт). 21.50 — **Тоғдан ёпирилган куч** номли бадиий фильм. 23.15 — **Сўнгги ахборот** (ўзбек ва рус тилларида).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 19.00 — **Волейбол ўйинининг финал мусобақалари** («А» класси бўйича Совет Иттифоқи биринчилиги учун), 20.30 — **Ҳаёт-қўшиқ** (ҳужжатли фильм)

Ўзбек тилида: 20.50 — **Совет рассомлари иллюстрацияларида Горький образи** (А. М. Горький туғилган куннинг 95 йиллиги олдидан).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 27/III да кундуз **Доктор Айболит**, кечқурун **Зайнаб ва Омон**, 28/III да кундуз **Коппелия**, кечқурун янги спектакль **Момақалдироқ сўқмоғидан**.

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 27/III да кундуз **Шубҳа**, кечқурун **Алишер Навоий**, 28/III да кундуз **Олов**, кечқурун **Гамлет**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 27/III да кундуз **Кимга тўй, кимга аза**, кечқурун **Ғазал фожиаси**, 28/III да кундуз **Алпомиш**, кечқурун **Фарғона ҳикояси**.

КИНО

99-маршрут — «ВАТАН», «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун), «ИСКРА» (кеч соат 6 яримгача ва кеч 10 яримда).

Ҳамкасблар — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «МИР» (кундуз ва кечқурун), «ИСКРА» (кеч соат 7 дан).

Меҳрга муҳтож яна бир киши — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 12 ва 2 да).

Софья Ковалевская — «ВАТАН» (эрталаб соат 10 да).

Уз измим билан — «МИР» (эрталаб соат 10 да).

Капитан Грант болалари — «СПУТНИК» (эрталаб 10 да).

МУҚИМИЙ НОМЛИ УЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ДРАМА ВА КОМЕДИЯ ТЕАТРИДА

ТЕЗ КУНДА

ЯНГИ СПЕКТАКЛЬ

Ҳамза Умаров асари

Ишқинг билан

3 парда, 5 кўринишли музикали драма.

Ҳамид Раҳимов музикаси.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

Мактабларнинг баҳорги каникул кунларида

ЯНГИ АТТРАКЦИОН

Анатолий Сокол

ўз ёрдамчиси

ЭЛЕКТРОН-МЕХАНИК КИШИ

(«РОБОТ») билан,

31 мартгача

Томошалар кундуз соат 12, 3 ва кеч 7 ярмида бошланади. Билетлар сотилмоқда

Юқори Чирчиқ, район, бурунч мулла қишлоғидаги Ленин кўчаси, 10-уйда турувчи **Қурвонбу Расулеванинг** шу райондаги Новий город посёлкаси, Песчаная кўчаси, 3-уйда турувчи Абдураим Мамараимовдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент область, Юқори Чирчиқ район халқ судининг Бўстонлиқ участкасида кўрилади.

Носиров кўчаси, 1-переулок, 33-уйда турувчи **Анвар Икромовнинг** Халқобод кўчаси, 61-уйда турувчи Муҳаррам Икромовадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Киров район халқ судида кўрилади.

Декабристлар кўчаси, 19-уйда турувчи **Ҳусниддин Иноятович Мирзаахмедовнинг** шу уйда турувчи Туйғун Каримовна Мирзаахмедова (Алимова)дан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Куйбишев район халқ судида кўрилади.

Ш. Руставели кўчаси, 49-уй, 12-квартирада турувчи **Ахтем Сафович Мирсалимовнинг** шу уйда турувчи Мария Никитична Мирсалимовадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Фрунзе район халқ судида кўрилади.

Билдириш

29 март кеч соат 6 да Тошкент шаҳар ишчи-мухбирлар университетининг навбатдаги машғулоти бўлади.

ОБ-ҲАВО

Бугун Тошкентда ва Тошкент областида ҳаво ўзгариб туради, ёғингарчилик бўлмайди. Эрталаб Тошкентда 8—10, областда 7—12, кундузи Тошкентда 17—19, областда 17—22 даража иссиқ бўлади.

Яйловларда ҳаво ўзгариб туради, ёғингарчилик бўлмайди. Эрталаб 9—12, кундузи 17—22 даража иссиқ бўлади.

Тошкент об-ҳаво бюроси.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентских промышленного и сельского областных комитетов КП Узбекистана, Ташкентского горкома КП Узбекистана, промышленного и сельского областных Советов депутатов трудящихся.

Бизнинг АДРЕС: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26 уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 29004, редактор ўринбосари — 25885. Секретариат — 34808. Партия турмуши бўлими — 26232. Пропаганда ва совет қурилиши бўлими — 28761. Қишлоқ хўжалик бўлими — 29040. Адабиёт ва санъат, маданият, саноат, транспорт ва маҳаллий ахборот бўлимлари — 33786. Хатлар бўлими — 34048. Илғор тажрибаларни пропаганда қилиш штатсиз бўлими — 31.936. Эълонлар бўлими — 28142.

«Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони Сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси.

Р, 06797. ИНДЕКС 64695 А.—1559.